

Aangehouden Politieke Moties

Congres 115

The logo for the Dutch political party D66, consisting of a green square with the white text 'D66' inside.

D66

PM114.16

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Schoolstrijd**

Indiener: thema-afd Sociaal-Liberalisme

Woordvoerder: Jan Puts

Het D66 Congres op zaterdag 13 november 2021 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- in een historisch handjeklap algemeen kiesrecht is uitgeruild met de bekostiging van bijzonder onderwijs;
- D66 mensen vrij wil laten, maar niemand wil laten vallen;
- er ook in Nederland kinderen zijn die lijden onder de manier waarop ouders en/of docenten en/of schooldirectie en/of schoolbestuur toepassing geven aan hun levensbeschouwelijke overtuigingen. Denk aan het Islamitische Haga Lyceum of de Reformatorische scholengemeenschap Gomarus;

overwegende dat:

- het recht van het kind prevaleert bij zaken die het kind aangaan (Verdrag inzake de Rechten van het Kind art. 3);
- gelijke kansen, de vrijheid van ontplooiing van hun persoonlijkheid en geaardheid alsook kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat in het belang zijn van het kind;

roept de Tweede Kamerfractie op:

- om uiterlijk 2022 te komen met een voorstel tot herziening van artikel 23 van de Grondwet, waarbij de belangen van het kind en niet de levensbeschouwelijke voorkeuren van ouders en/of docenten en/of schooldirectie en/of schoolbestuur, centraal staan. Bij dit voorstel staan nadrukkelijk de opties schrappen (van één of meer artikel-leden), wijzigen en/of het toevoegen van een artikellid open;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie is het met de indiener eens dat het belang van het kind voorop moet staan in het onderwijs, waarbij ze veilig en vrij kunnen opgroeien, de beste kansen krijgen en goed burgerschapsonderwijs. De Tweede Kamerfractie heeft zich de afgelopen jaren meermaals ingezet om dit voor elk kind te verwezenlijken, en blijft dit ook in de komende jaren doen. Artikel 23 is geen vrijbrief vormen voor slecht of onveilig onderwijs. Wij richten ons met name op directe oplossingen zoals het afschaffen van identiteitsverklaringen, het versterken van de rol van de inspectie, het ingrijpen bij besturen die tegen de basisprincipes van de democratische rechtsstaat ingaan en het aanscherpen van de burgerschapsopdracht. Een grondwetswijziging is een meerjarig traject en helpt kinderen de komende tien jaar niet. Wij kiezen daarom voor oplossingen in lagere wetgeving. Zo is de fractie met een initiatiefwet leerrecht bezig, waarbij ieder kind het recht op goed onderwijs krijgt. Gezien de beperkte capaciteit, het tijdrovende proces van initiatiefwetgeving en het feit dat een grondwetswijziging een meerjarig traject is, waardoor het op de korte termijn de problemen niet oplost, ontraadt de fractie deze motie met de gestelde termijn.

Actueel Politieke Moties

Congres 115

The logo for the Dutch political party D66, consisting of a green square with the white text 'D66' inside.

D66

APM115.01

Actueel Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

Bescherm de rechten van alle Nederlanders

Indiener:

Vinesh Lalta e.a.

Woordvoerder:

Vinesh Lalta

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- burgers belasting moesten betalen over een te hoog, fictief rendement op hun spaargeld;
- voornamelijk kleine spaarders hierdoor zijn benadeeld;
- niet alle spaarders hiervan op de hoogte waren en bezwaar hebben kunnen indienen;
- de Hoge Raad op 20 mei 2022 heeft besloten dat spaarders die niet op tijd bezwaar hebben gemaakt bij de Belastingdienst niet gecompenseerd hoeven te worden;

overwegende dat:

- het vertrouwen in de politiek tot een dieptepunt is gedaald;
- het gaat om de vraag of we een overheid willen, waarvan het één van de primaire taken is om proactief voor de belangen van haar inwoners op te komen, die intrinsiek gemotiveerd is dit te doen en niet naar aanleiding van bezwaren of rechtszaken;
- het gaat om de vraag of we het er mee eens zijn dat enkel krachtige en mondige inwoners hun belangen vertegenwoordigd zien en dat inwoners die hiertoe niet instaat zijn het nakijken hebben;
- het gaat om de vraag of we vinden dat de overheid pas na een uitspraak van een rechter gemaakte fouten naar alle inwoners dient te corrigeren;

roept de Tweede Kamerfractie op:

- nu en in de toekomst daadwerkelijk de rechten van alle Nederlanders te gaan beschermen;
- zich hierbij niet te verschuilen achter juridische regels, procedures of mogelijke financiële gevolgen;
- daarmee een (kleine) stap te zetten in het herstel van het vertrouwen in de overheid;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie leest het dictum in de context van de gehele motie en beschouwt deze als een concrete oproep tot het volledig compenseren van alle box 3-spaarders (zowel bezwaarmakers als niet-bezwaarmakers). De rechter heeft hier recent uitspraak over gedaan en aangegeven dat juridisch alleen de verplichting bestaat om bezwaarmakers rechtsherstel te bieden. Daar is het kabinet nu ook mee aan de slag gegaan en dit heeft de steun van de fractie. Op dit moment is het ministerie van Financiën verschillende scenario's aan het uitwerken of en op welke wijze niet-bezwaarmakers ook compensatie zouden kunnen krijgen, en wordt er onderzocht of er geen onderscheid kan worden gemaakt tussen verschillende soorten niet-bezwaarmakers zodat een deel van de (kleine) spaarders mogelijk alsnog kan worden gecompenseerd. Voor het maken van een bepaald type onderscheid staat de fractie open, afhankelijk van de juridische consequenties en budgettaire gevolgen. De Tweede Kamerfractie geeft aan geen voorstander te zijn van het compenseren van alle spaarders, omdat dit leidt tot een budgettaire derving van 7 miljard euro. Ze voelen zich hierin gesterkt door de rechterlijke uitspraak zoals hiervoor genoemd.

Het Landelijk Bestuur beschouwt het als een grote verantwoordelijkheid en zwaarwegende opgave om het vertrouwen in politiek en overheid te herstellen. D66 zet zich bovendien altijd in voor goede rechtsbescherming. Vanuit dit perspectief is het ook niet meer dan logisch dat we het oordeel van de rechter daarbij als leidend zien. Er wordt op dit moment gewerkt aan voorstellen voor de compensatie van niet-bezwaarmakers. Wij vinden het opportuun om deze af te wachten.

Daarom ontraden we deze motie.

Algemeen Organisatorische Moties

Congres 115

D66

AOM115.01

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Deadline aankondiging landelijke congressen

Indiener:

Arjan de Boer e.a.

Woordvoerder:

Arjan de Boer

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de datum van landelijke congressen waarop een congres plaatsvindt per jaar kan wisselen;
- de deadline voor het indienen van amendementen, algemeen organisatorische en politieke moties doorgaans zes weken voor het congres plaatsvindt;
- het Huishoudelijk Reglement in artikel 3.7 voorschrijft om het tijdstip van een congres, het tijdstip waarop de voorstellen beschikbaar zijn en de termijnen waarbinnen moties en amendementen kunnen worden ingediend zo mogelijk tenminste zes maanden tevoren via de website aan de leden bekend te maken;
- de bekendmaking van de tijdstippen die worden genoemd in artikel 3.7 van het Huishoudelijk Reglement in de praktijk wisselt;

overwegende dat:

- een vroege aankondiging thema-afdelingen, afdelings- en regiobesturen in staat stelt tijdig een ALV, AAV of ARV te organiseren waarin moties en/of amendementen worden behandeld;
- het indienen van moties en amendementen via een ALV, AAV of ARV de standaardwijze is binnen D66 en het indienen middels 25 ondersteuningsverklaringen van origine een noodoplossing is;
- de afgelopen jaren veruit de meeste moties en amendementen middels 25 ondersteuningsverklaringen zijn ingediend;
- het indienen van moties en amendementen middels een vergadering de kwaliteit van de voorstellen kan verhogen doordat deze zijn bediscussieerd en meerdere expertises en perspectieven zijn meegenomen in de besluitvorming;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- om de in het Huishoudelijk Reglement artikel 3.7 genoemde data voor bekendmaking van het landelijke congres en voor de deadlines voor het indienen van moties en amendementen actiever na te streven en te handhaven tenzij er sprake is van aantoonbare overmacht of bijzondere omstandigheden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

In het strategisch plan hebben we verschillende doelen opgenomen, waaronder het vergroten van de betrokkenheid van onze leden. Deze motie onderschrijft nogmaals het belang van landelijke partijcongressen en het tijdig publiceren van onder andere het congresreglement. We zien deze motie als extra motivatie om actiever de deadlines uit artikel 3.7 HR na te streven en zo mogelijk ten minste 6 maanden van tevoren het congresreglement met de bijbehorende tijdspaden op de website te publiceren. Wij adviseren deze motie dan ook over te nemen.

AOM115.02

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Betrek nieuwe leden bij thema-afdelingen

Indiener:

Arjan de Boer e.a.

Woordvoerder:

Arjan de Boer

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- D66 in 2022 31.830 leden telt waarvan een klein deel politiek actief is in afdelingen, regio's en thema-afdelingen;
- thema-afdelingen in tegenstelling tot afdelingen en regio's niet worden genoemd in de automatische mail na je aanmelding als nieuw lid;
- veel actieve leden binnen afdelingen en regio's niet op de hoogte zijn van het bestaan van thema-afdelingen;

overwegende dat:

- thema-afdelingen een belangrijke ontmoetingsplaats zijn van expertise over een bepaald thema;
- thema-afdelingen inhoudelijke input en feedback leveren aan onze Tweede Kamerfractie;
- thema-afdelingen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de politiek-inhoudelijke en persoonlijke ontwikkeling van leden;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- om de thema-afdelingen en hoe je je hiervoor aanmeldt te vermelden in de automatische mail die nieuwe leden krijgen na hun aanmelding;
- om de thema-afdelingen jaarlijks onder de aandacht te brengen van afdelings- en regiobesturen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Deze motie roept het Landelijk Bestuur op om thema-afdelingen meer onder de aandacht te brengen bij (nieuwe) leden en bij afdelings- en regiobesturen. Het Landelijk Bestuur onderschrijft de overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, en het doel van deze motie sluit ook goed aan bij de pijlers uit het strategisch plan. Wij omarmen deze motie en zien het als steun in de rug voor de ingeslagen weg.

AOM115.03

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Begeleiding en opvang oud-politici

Indiener:

Ledenvergadering D66 Gelderland

Woordvoerder:

Michiel Scheffer

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- veel politici na beëindiging van hun ambt recht hebben op en budget hebben voor ondersteuning (coaching, cursussen, e.d..) vanuit hun bestuursorgaan;
- deze ondersteuning zich niet uitstrekt tot lokale volksvertegenwoordigers die ook veel uren aan de politiek besteden en geen wachtgeld ontvangen (b.v. fractievoorzitters in grotere gemeenten en provincies);
- er binnen de partij geen systematische opvang en begeleiding is van politici waarvan de loopbaan (tijdelijk) is beëindigd;

overwegende dat:

- het moeten aftreden, of stoppen wegens verlies van (interne) verkiezingen, voor politieke ambtsdragers psychisch en medisch ingrijpend kan zijn;
- de beëindiging van een politiek ambt tot een forse overgang kan leiden, in inkomen, tijdsbesteding en maatschappelijke betrokkenheid, die niet altijd snel wordt opgevangen;
- de huidige opvang door D66 van oud-politici vaak instrumenteel en functioneel is, eerder gericht op het vervullen van functies door de partij, en minder gericht op de mens zelf;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- te komen met voorstellen voor betere begeleiding van politieke ambtsdragers na beëindiging van de politieke loopbaan, waarbij de mens zelf centraal moet staan, met bijzondere aandacht voor politieke ambtsdragers die gedwongen hun loopbaan beëindigen en ambtsdragers die geen recht op wachtgeld hebben en daarmee ook geen recht op coaching;
- gelet op de wisseling van de wacht in gemeenten in 2022, een pilot voor ex-wethouders en ex-raadsleden snel ter hand te nemen, waarbij de opzet van intervisie laagdrempelig en heilzaam kan zijn;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het Landelijk Bestuur benadrukt hierbij het belang van het Alumni-netwerk. Oud-politici worden binnen D66 automatisch lid van het Alumni-netwerk van de Bestuurdersvereniging. Dit netwerk is juist bedoeld om oud-politici op te vangen én bij de partij betrokken te houden, ook na hun politieke loopbaan. Uiteraard alleen als deze oud-politici hier zelf behoefte aan hebben.

Het Landelijk Bestuur zal zich blijven inzetten om via bestaande of nieuwe wegen begeleiding en nazorg beter te regelen binnen de partij. Hierbij wordt ook nadrukkelijk het Alumni-netwerk betrokken, om ook via hen zorg te dragen voor de goede begeleiding van oud-politici.

We zullen in gesprek blijven met het Alumni-netwerk, om het belang van dit netwerk blijvend onder de aandacht te brengen.

AOM115.04

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie:

Afdrachtsregeling uitbreiden met wachtgeld periode

Indiener:

Ledenvergadering D66 Gelderland

Woordvoerder:

Michiel Scheffer

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- veel politieke ambtsdragers na het beëindigen van hun politieke loopbaan gedurende een bepaalde tijd wachtgeld ontvangen;
- wachtgeld vaak een gunstiger niveau en duur dan de WW heeft;

overwegende dat:

- het recht op wachtgeld mede ontstaat omdat D66 iemand heeft voorgedragen voor een politiek ambt;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- voorstellen aan de ledenvergadering te doen waarbij de afdrachtsregeling voor leden die namens D66 een politiek ambt hebben vervuld, zich uitstrekt tot wachtgeld verstrekt na beëindiging van de politieke loopbaan;
- aan regio's en afdelingen te vragen een vergelijkbare bepaling op te nemen bij de kandidaatstelling voor wethouders en gedeputeerden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De geest van de afdracht is dat de politicus een percentage deelt met de partij, van gelden die deze politicus krijgt voortvloeiende uit een functie namens D66. Het is de vraag of dit ook geldt voor diegenen die wachtgeld ontvangen, voortvloeiend uit een functie namens D66. Het Landelijk Bestuur laat het oordeel aan de leden of zij dit wenselijk vinden.

AOM115.05

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

Raadskandidaten mogen wel in het bestuur actief zijn

Indiener:

Rogier Verkroost e.a.

Woordvoerder:

Rogier Verkroost

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- bestuursleden die kandidaat zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen hun functie moeten opschorten tot aan de verkiezingen. (art. 2.5 lid 9 HR);
- niet alle afdelingen de luxe hebben van de garantie dat er altijd vrijwilligers zijn voor het bestuur.;
- door deze regel veel afdelingen in aanloop naar de verkiezingen personele problemen krijgen. Zeker in gecombineerde afdelingen waar men in de gemeenten de actieve mensen het liefst op de lijst wil.;

overwegende dat:

- deze rigide regelgeving het afdelingen onnodig moeilijk maakt om de zaak draaiende te houden.;
- er betere oplossingen te bedenken zijn om eventuele belangenverstremming tussen kandidaat en bestuurslid zijn te voorkomen.;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- het huishoudelijk reglement aan te passen waarbij een bestuurslid dat kandidaat wil zijn, zijn functie niet meer per definitie op hoeft te schorten.;
- deze beperking wordt herschreven tot een vorm waarbij een kandidaat als bestuurslid geen taken meer mag hebben die van invloed zijn op rol als kandidaat.;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De reden dat deze bepaling in het Huishoudelijk Reglement staat, is omdat het bestuur in alle gevallen verantwoordelijk blijft voor het proces van en ter verantwoording kan worden geroepen door de ledenvergadering mocht dit noodzakelijk zijn. Ze zijn niet diegene die het proces begeleiden (dit zijn de lokale verkiezingscommissies), maar de verantwoordelijkheid ligt wel bij het bestuur. En ook in bestuursvergaderingen zal over het proces gesproken worden.

Om te voorkomen dat de schijn van belangenverstrengeling ontstaat, of de schijn ontstaat dat een kandidaat betrokken is bij dit type gesprekken en mogelijke besluiten die daaruit volgen (bijvoorbeeld met betrekking tot een kandidatenpresentatiemoment), vinden wij het niet wenselijk dat een bestuursfunctie blijft bestaan zolang een lid kandidaat is. Daarnaast hebben bestuursleden per definitie toegang tot de ledenlijst, wat zeer onwenselijk is als zij ook kandidaat zijn. Toegang tot de ledenlijst geeft een bestuurslid meer mogelijkheden om een persoonlijke campagne te voeren dan andere kandidaten die geen toegang hebben tot de ledenlijst en zich enkel kunnen richten tot hun eigen netwerk in hun persoonlijke campagne. Dit creëert een ongelijk speelveld voor de kandidaten.

We begrijpen dat deze regeling moeilijkheden veroorzaakt bij sommige afdelingen en zien in dat dit serieuze personele problemen tot gevolg kan hebben. Maar gecombineerde functies met het risico op rolvervaging en belangenverstrengeling lijkt ons niet de geëigende oplossing daarvoor. In plaats daarvan zullen we ons inzetten om te kijken hoe we de werving en aanwas van goede kandidaten kunnen verbeteren. Wij ontraden daarom deze motie.

AOM115.06

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie:

Voorstel tot instellen (deels) bezoldiging van de functie van landelijk D66-voorzitterschap

Indiener:

Ledenvergaderingen D66 Gelderland, D66 Verenigde Staten, thema-afd Europa & thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder:

Eelco Keij

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- D66 de tweede grootste politieke partij van Nederland is, dat D66 een regeringspartij is en dat deze positie een omvangrijker pakket aan taken en verantwoordelijkheden met zich meebrengt, in het bijzonder voor de functie en het functioneren van de landelijk D66-voorzitter;

overwegende dat:

- de landelijk D66-voorzitter gekozen is op volledig onbezoldigde basis;
- het takenpakket van deze functie inmiddels zoveel tijd in beslag neemt, dat dit in de praktijk niet meer goed verenigbaar is met enige andere fulltime functie;
- de functie van landelijk D66-voorzitter voor elk D66-lid bereikbaar moet blijven;
- de functie van landelijk D66-voorzitter een 24/7 beschikbaarheid vereist, zowel in bereikbaarheid als aandacht;
- de functie van landelijk D66-voorzitter alle focus verdient, zonder afleiding of mogelijke belangenverstremgeling van binnen de partij;
- de functie van landelijk D66-voorzitter een professionele inzet vraagt en dito vergoeding niet meer dan normaal is, gezien de gevraagde inzet en verantwoordelijkheden;
- de partij er onder lijdt wanneer de landelijk voorzitter niet de tijd aan de functie kan geven die zij en de partij verdienen;
- een nette bezoldigingsregeling een verdere professionalisering zou betekenen van de functie en waardering voor zowel mogelijke kandidaten als de partij zelf;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- bij het volgende congres een wijzigingsvoorstel van de relevante interne regels aan de leden voor te leggen, waarin wordt bepaald dat de functie van landelijk D66-voorzitter gewijzigd zal worden in een deels of volledige bezoldigde functie;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Als partij hebben we de laatste jaren een stevige groei doorgemaakt. Dit vraagt een Landelijk Bestuur dat stevig naast de politieke top staat, en dat klaar staat om met de vereniging intensief samen te werken aan de ambities uit het strategisch plan: een diversere partij waar iedereen zich welkom voelt, met meer aandacht voor talentontwikkeling en professionalisering. In de afgelopen periode hebben we het belang gezien van de beschikbaarheid van het bestuur op cruciale momenten.

Het Landelijk Bestuur ziet deze motie als steun in de rug om de organisatie van D66 te professionaliseren en de governance van de vereniging door te ontwikkelen, altijd in samenspraak met de regio's en de grote afdelingen. De bezoldiging van partijvoorzitter zien wij in dat verband als een meerwaarde, zeker gezien het belang, de taken en verantwoordelijkheden van deze functie.

Gezien het feit dat het voorstel de organisatie van het Landelijk Bestuur zelf betreft en van heel fundamentele aard is, laten wij de motie over aan het congres.

AOM115.07

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie:

Onverenigbaarheid van de positie van landelijk D66-voorzitter met enig andere gekozen functie binnen de vereniging

Indiener:

Ledenergaderingen D66 Gelderland, D66 Verenigde Staten, thema-afd Europa & thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder:

Eelco Keij

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- D66 de tweede grootste politieke partij van Nederland is en dat deze positie een omvangrijker pakket aan taken en verantwoordelijkheden met zich meebrengt, in het bijzonder voor de functie en het functioneren van de landelijk D66-voorzitter;

overwegende dat:

- het landelijk D66-voorzitterschap een door de leden gekozen functie is;
- de functie van landelijk D66-voorzitter een 24/7 beschikbaarheid vereist; zowel in bereikbaarheid als aandacht;
- de functie van landelijk D66-voorzitter steeds meer tijd is gaan vergen;
- de functie van landelijk D66-voorzitter in het kader van mogelijke belangenverstremming gevrijwaard moet blijven van andere (gekozen) machtsposities binnen de partij, waarmee zowel deze functie als de partij beter beschermd zullen zijn;
- de landelijk D66-voorzitter de afgelopen jaren een zeer belangrijke rol heeft gespeeld bij interne klachtenafhandelingen en deze rol naar alle waarschijnlijkheid zal blijven vervullen;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- bij het volgende congres een wijzigingsvoorstel van de relevante regels aan de leden voor te leggen, waarin wordt bepaald dat de functie van landelijk D66-voorzitter en de functie van enige andere gekozen functie binnen of namens de partij onverenigbaar zijn;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het Huishoudelijk Reglement sluit al uit dat een bestuurslid een bestuursfunctie kan hebben op verschillende niveaus, met uitzondering van de thema-afdelingen (art. 2.5, lid 7, HR), en het lidmaatschap van het Landelijk Bestuur is onverenigbaar met enige functie in een van de landelijke partijcommissies van de ledenvergadering dan wel met andere politieke functies op landelijk niveau. Bij het aannemen van deze motie sluit je echter alle functies binnen de partij uit naast het partijvoorzitterschap van D66. Of dat wenselijk is laten we graag over aan het congres.

AOM115.08

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Aan de slag voor een Open Partij

Indiener:

Matthijs van Miltenburg e.a.

Woordvoerder:

Rudi Nieuwenhoven

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- bij het 112e D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 de motie AOM112.05 "Open Partij" is aangenomen, gericht op concrete landelijke en lokale voorstellen en acties die de vereniging opener maakt en breder verbindt met inwoners, samenleving en met maatschappelijke bewegingen;
- bij Congres 114 de terugkoppeling over de uitvoering van de motie door het Landelijk Bestuur puur procesmatig luidde dat indieners van de motie nauw betrokken zouden zijn bij het nieuwe Strategisch Plan en zo hun wensen mee kunnen geven;

overwegende dat:

- D66 is begonnen als open beweging waarin leden en niet-leden vrijelijk met elkaar het gesprek voerden over de samenleving en onze koers;
- het momentum en de noodzaak er juist nu voor de partij is om te werken aan een opener houding met meer toegankelijkheid, diversiteit en actieve interactie met maatschappelijke bewegingen;
- het nieuwe Strategisch Plan van het Landelijk Bestuur voor de periode 2022-2026 te weinig de strekking van motie AOM112.05 en de vele aangereikte suggesties van de indieners weerspiegelt om de democratische legitimiteit van onze partij te vergroten door bijvoorbeeld leden en niet-leden op vernieuwende wijze bij de partij te betrekken;
- we helaas vaststellen dat motie AOM112.05 anderhalf jaar later onvoldoende is uitgevoerd en daardoor de belofte om het open karakter en de toegankelijkheid van onze partij te vergroten niet is ingelost;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- de bij motie AOM112.05 aangenomen oproep, om te komen tot een actieplan met concrete acties voor een open interne partijcultuur met maatschappelijke verbondenheid op landelijk en lokaal niveau, aantoonbaar mee te nemen bij de uitvoering van het Strategisch plan;
- over een jaar de resultaten terug te koppelen op het landelijk congres;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Wij vinden dit een sympathieke motie. De eerdere motie hebben we meegenomen in de verwerking van het Strategisch Plan, waar ook leden van de Open Partijbeweging bij betrokken zijn. Bij de uitvoering van deze motie verwachten wij dat een commissie van betrokken vrijwilligers in samenwerking met de indieners en het LB kijken welke aanvullende stappen op het strategisch plan er gezet kunnen worden. Wij omarmen deze motie.

AOM115.09

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

Versterken interne veiligheid na zetelroof

Indiener:

Robert Jan Jonker e.a.

Woordvoerder:

Robert Jan Jonker

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- incidenteel namens D66 gekozen volksvertegenwoordigers na een ruzie in de fractie D66 verlaten en hun zetel meenemen;
- in ons Huishoudelijk Reglement (HR) nu geregeld is dat iemand in een dergelijk geval tijdens de zittingsduur zijn/haar lidmaatschapsrechten verliest op het niveau waarop de vertegenwoordiging speelt (art. 2.5 HR);
- het HR zich er niet tegen verzet dat een na ruzie uitgetreden vertegenwoordiger na afloop van deze zittingsperiode weer gewoon als lid van D66 verder gaat;
- dit in de praktijk leidt tot gevoelens van onveiligheid bij leden, waaronder (oud-) volksvertegenwoordigers, die in de betreffende ruzie geleden hebben;

overwegende dat:

- het verstandig is een periode van bezinning en verwerking in te bouwen voordat een uitgetreden volksvertegenwoordiger weer volwaardig lid kan zijn;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- op het volgende congres een wijziging voor te stellen op het Huishoudelijk Reglement die vastlegt dat een lid die voor D66 lid is geweest van enig vertegenwoordigend orgaan en ten tijde van het lidmaatschap van dit orgaan de partij heeft verlaten zonder zijn/haar zetel in het orgaan ter beschikking te stellen zijn/haar lidmaatschapsrechten op alle niveaus verliest gedurende de periode dat hij/zij lid blijft van dit vertegenwoordigende orgaan en de eerstvolgende drie jaren daarna;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het Landelijk Bestuur hecht waarde aan het principe dat iedere volksvertegenwoordiger is verkozen zonder last. In beginsel is de zetel dan ook niet van de partij, maar van de verkozen volksvertegenwoordiger. We spreken dan ook niet graag van zetelroof. In de door de indiener omschreven situatie zien we wel een onwenselijke situatie ontstaan. Om deze reden bestaat artikel 7, lid, B van de Statuten. Dit artikel schrijft voor dat het zijn van vertegenwoordiger van enige andere politieke partij of groepering in een vertegenwoordigend orgaan waarin ook D66 is vertegenwoordigd, onverenigbaar is met het partijlidmaatschap.

De motie roept op om op alle niveaus de lidmaatschapsrechten op te schorten indien deze onverenigbaarheid zich voordoet. D66 kent echter geen lokale lidmaatschappen, dus het enkel lokaal opschorten van de lidmaatschapsrechten is niet mogelijk. In onze ogen voorziet artikel 7, lid B, van de Statuten dan ook al afdoende in het verzoek van de indiener.

Om alle partijlidmaatschapsrechten te ontzeggen voor een termijn van drie jaar na lidmaatschap van het vertegenwoordigend orgaan gaat ons te ver. Dit moet per specifiek geval bekeken worden. Daarom ontraden we deze motie.

AOM115.10

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Verantwoordingsmomenten afdeling voorlichting**

Indiener: Jelrik Westra e.a.

Woordvoerder: Jelrik Westra

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- er in de Nederlandse politiek steeds meer geld wordt besteed aan communicatie, en dat het belang van persvoorlichters, communicatiemedewerkers en spindoctors binnen politieke partijen toeneemt;
- de afdeling voorlichting binnen D66 geen verantwoording aflegt over haar taken en werkzaamheden aan de leden, gezien deze afdeling bestaat uit medewerkers van de partij;

overwegende dat:

- de media- en voorlichtingsstrategie van D66 desalniettemin invloed heeft op het beeld dat mensen hebben van D66 als partij, maar ook van lokale afdelingen en individuele leden;
- bovenstaande onder andere is gebleken uit het incident-Remkes van vorig jaar;
- het dus van belang is om onze strategie in de media ook in het openbaar te kunnen bespreken met de leden van D66, mede om hierop te kunnen reflecteren;
- onderdeel van een nieuwe bestuurscultuur een heroverweging zou moeten inhouden van de relatie en omgangsvormen met de media, en specifiek de in belang toenemende rol die woordvoerders en voorlichters op dit vlak hebben, zowel binnen D66 als binnen het hele politieke systeem;
- meer openbare verantwoording, discussie en debat over onze media- en voorlichtingsstrategie een uitstekende uiting van nieuw leiderschap en een nieuwe bestuurscultuur kan zijn;
- medewerkers van de afdeling voorlichting van D66 geen formele relatie tot het partijcongres hebben en daarom als professionals vrijelijk hun werk moeten kunnen uitvoeren;

roept de Tweede Kamerfractie en het Landelijk Bestuur op:

- om voortaan op de landelijke congressen een moment in te plannen waarop de landelijke campagneleider namens de afdeling voorlichting verantwoording kan afleggen over de gevoerde en te voeren strategie van D66 op het gebied van voorlichting, media en communicatie en met leden hierover in gesprek kan gaan;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het Landelijk Bestuur onderschrijft het belang van het gesprek met leden over allerlei onderwerpen, zoals ook de media- en voorlichtingsstrategie. Zij kan hiervoor dan ook altijd ter verantwoording worden geroepen, evenals de vertegenwoordigers van de Tweede Kamerfractie.

Het Landelijk Bestuur heeft de commissie Nieuw Leiderschap ingesteld die op dit moment met leden in gesprek is over een nieuwe bestuurscultuur. Naar aanleiding hiervan zal een eindproduct worden opgeleverd bij het volgende congres.

Verantwoording kan echter altijd alleen worden afgelegd door verkozen vertegenwoordigers zoals Kamerleden, commissies van de ledenvergadering of het Landelijk Bestuur. Verantwoording wordt nadrukkelijk nooit afgelegd door medewerkers. Dat zou een zeer onveilige werkomgeving creëren. Medewerkers van partij en fracties doen hun werk zonder zelf in de schijnwerpers van pers en publiek te staan. Zij moeten ervan uit kunnen gaan hun werk in opdracht van gekozen bestuursleden of volksvertegenwoordigers te doen zonder zelf onderdeel te worden van een publiek verantwoordingsproces.

De motie lijkt zich hier deels van bewust, maar het Landelijk Bestuur kan deze motie niet anders lezen dan dat zij uiteindelijk toch ziet op de medewerkers zelf – temeer omdat in het dictum is opgenomen dat de campagneleider hierover ‘namens de afdeling voorlichting’ verantwoording zou moeten afleggen. Ook wordt de campagneleider door het Landelijk Bestuur benoemd en hoeft deze niet per definitie een Tweede Kamerlid te zijn.

Wij staan voor een veilige omgeving voor iedereen binnen de partij en dus ook voor een veilige werkomgeving voor medewerkers. Het is in deze tijd een grote en zwaarwegende verantwoordelijkheid om hiervoor zorg te dragen, en er is een goede mogelijkheid dat door het in stemming brengen van deze motie er ongewenste gevolgen zijn voor medewerkers van de fractie en de partij. Het Landelijk Bestuur en de Besluitvormingscommissie (BVC) willen gezamenlijk kijken naar de eventuele aanscherping van het Huishoudelijk Reglement voor het in behandeling nemen van moties die betrekking hebben op medewerkers. Hier mag geen onduidelijkheid over bestaan.

Het Landelijk Bestuur ontraadt daarom deze motie.

AOM115.11

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Oproep aan oud-bestuurders om openheid van zaken te geven**

Indiener: Tim Vos-Goedhart e.a.

Woordvoerder: Tim Vos-Goedhart

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- er sinds 2016 veel wisselingen zijn geweest binnen het Landelijk Bestuur;
- blijkt uit het BING-rapport dat 19 zaken niet correct, tijdig of naar voldoening zijn afgehandeld, waarvan de stalkingszaak er slechts één was;
- onze partij gebaat is bij een volledig feitenrelaas om te kunnen leren van de gemaakte fouten;

overwegende dat:

- in overdrachten tussen bestuursleden niet alle details besproken worden van elke kwestie;
- het huidige bestuur verantwoording draagt, maar niet alle kennis bezit;
- onduidelijkheid niet bijdraagt aan het herstel van vertrouwen in het Landelijk Bestuur als orgaan van onze partij;

spreekt uit dat:

- het congres hier bijeen als vertegenwoordiging van alle leden behoefte heeft aan een duidelijke, getrouwe en volledige verantwoording, inclusief van alle oud-bestuursleden van onze partij;

roept het Landelijk Bestuur op:

- om alle oud-bestuursleden in de gelegenheid te stellen zich uit te spreken over hun rol en herinneringen zonder enige terughoudendheid en zonder drempels van bestuurlijke verantwoordelijkheid;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- een onafhankelijke commissie in te stellen met voldoende objectieve afstand tot het huidige, maar ook de vorige besturen, waar oud-bestuursleden hun volledige verhaal kunnen vertellen over de gang zaken rondom de 18 andere zaken;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het bestuur onderschrijft de geest van de motie en benadrukt het belang van een open en veilige partijcultuur waarin iedereen zich zonder terughoudendheid uit kan spreken. De motie spreekt over het instellen van een onafhankelijke commissie waar voormalige, vrijwillige, bestuursleden een verhaal en herinneringen kwijt kunnen. Binnen de vereniging hebben we dit echter geregeld via de vertrouwenspersonen. Hier kunnen ook oud-bestuursleden zonder de gevraagde terughoudendheid en drempels van bestuurlijke verantwoordelijkheid hun verhaal kwijt. Het Landelijk Bestuur benadrukt bovendien dat iedereen, ook oud-bestuursleden, op de ledenbijeenkomst van 15 mei in de gelegenheid is gesteld om over alle zaken hun volledige verhaal te vertellen

Daarnaast roept de motie op om oud-bestuursleden in de gelegenheid te stellen zich uit te spreken over hun rol, zonder de drempels van bestuurlijke verantwoordelijkheid. Het huidige Landelijk Bestuur is echter bestuurlijk verantwoordelijk en neemt deze verantwoordelijkheid ook. Het staat oud-bestuursleden altijd vrij via hun eigen kanalen hun kant van het verhaal toe te lichten.

Om deze redenen ontraden wij de motie.

AOM115.12

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Naar een verbeterde borging van de sociale veiligheid binnen D66**

Indiener: Arjan de Boer e.a.

Woordvoerder: Arjan de Boer

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- volgens De Volkskrant de zaak-Van Drimmelen verkeerd zou zijn afgehandeld door het Landelijk Bestuur;
- volgens De Volkskrant drie andere (voormalige) D66-prominenten de oproep van D66-leden om opheldering om de zaak-Van Drimmelen steunen maar niet “met hun naam in de krant durven omdat ze vrezen voor de gevolgen voor hun loopbaan”;

overwegende dat:

- het Landelijk Bestuur heeft toegegeven fouten te hebben gemaakt bij het afhandelen van het BING-rapport;
- het Landelijk Bestuur naar aanleiding van het BING-rapport een laagdrempeligere meldstructuur en een beter netwerk van vertrouwenspersonen inclusief een extern vertrouwenspersoon heeft ingesteld. Ook heeft het Landelijk Bestuur nu een Commissie Integriteitsonderzoeken die op afstand van het Landelijk Bestuur eventuele meldingen onderzoekt. Daarnaast adviseert het Team Verantwoord Gedrag de partij gevraagd en ongevraagd over wat verantwoord gedrag is;
- dat drie andere (voormalige) D66-prominenten de oproep steunen maar vrezen voor hun loopbaan erop wijst dat er mogelijk geen veilige sfeer is binnen de partij om misstanden aan te kaarten;
- een veilige sfeer essentieel is om misstanden te voorkomen en om de verbeteringen die het Landelijk Bestuur naar aanleiding van het BING-rapport heeft gedaan tot hun recht te laten komen op zowel landelijk, regionaal en lokaal niveau;

spreekt uit dat:

- het Landelijk Bestuur richtlijnen en/of aanbevelingen ontwikkelt voor besturen en fracties op landelijk, regionaal en lokaal niveau gericht op preventie van incidenten en het creëren van een sociaal veilige sfeer;
- het Landelijk Bestuur een (extern) onderzoek instelt naar preventie van incidenten en het creëren van een sociaal veilige sfeer;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Sociale veiligheid is een topprioriteit van het Landelijk Bestuur. We waarderen dan ook de betrokkenheid van de indieners bij dit belangrijke onderwerp. Graag brengen we in herinnering dat het Landelijk Bestuur in december 2020 onderzoeksbureau BING gevraagd heeft onderzoek te doen naar aanleiding van een anonieme blog. De onderzoeksopdracht hierbij was drieledig, waarbij er expliciet aandacht is gevraagd voor de meldingsstructuur binnen de vereniging en eventuele aanbevelingen hierop. Na publicatie van het BING rapport, hebben we als vereniging alle aanbevelingen omarmd. Zoals ook al aangegeven is in de overwegingen van de motie.

Wij willen ons als Landelijk Bestuur blijven inzetten voor de sociale veiligheid en omarmen dan ook het eerste deel van het dictum van de motie. Er zal het komende jaar en de komende jaren aan de slag worden gegaan met aanbevelingen voor besturen en fracties op landelijk, regionaal en lokaal niveau, om de sociale veiligheid te waarborgen.

Het tweede deel van het dictum kunnen we echter niet overnemen. Een apart (extern) onderzoek, naast de door het Landelijk Bestuur al toegezegde onafhankelijke evaluatie naar de totale meldstructuur binnen de vereniging, zal leiden tot een stapeling van verschillende onderzoeken. Dit willen we voorkomen, juist omdat dit zo'n precair onderwerp is. We denken niet dat nog een extra extern onderzoek de geëigende weg is om recht te doen aan het doel van deze motie. Hoewel het Landelijk Bestuur de geest van deze motie dus onderschrijft, moeten we de motie toch ontraden.

AOM115.13

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Gedragscode en verankering beleid relaties op de werkvloer**

Indiener: Mark Van Glabbeek e.a.

Woordvoerder: Mark Van Glabbeek

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- D66 recentelijk meermaals in het nieuws is geweest inzake diverse situaties rondom (seksueel) grensoverschrijdend gedrag;
- deze publicaties schadelijk zijn voor de partij en voor de betrokkenen;

overwegende dat:

- het van belang is dat D66 als partij én als werkgever een veilige werkomgeving creëert en garandeert voor leden en medewerkers;
- artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en gewezen (Nederlandse) jurisprudentie het recht garandeert op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven;
- het desondanks, in bepaalde gevallen, wenselijk kan zijn dat leden en/of medewerkers die een liefdesrelatie met elkaar aangaan, gelet op hun onderlinge werkverhoudingen binnen de politieke partij, dit melden aan D66 als hun werkgever/opdrachtgever;
- het in het bedrijfsleven en maatschappelijk veld gebruikelijk is dat een werkgever beleid formuleert rondom liefdesrelaties op de (werk)vloer;
- D66 tot nu toe geen beleid heeft geformuleerd op dit thema;;
- het belangrijk is dat D66 een dergelijk beleid gaat formuleren en dit verankert in een gedragscode voor leden en medewerkers van D66;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- beleid rondom relaties op de (werk)vloer te formuleren;
- dit beleid onderdeel te maken van / te verankeren in een (nader op te stellen) gedragscode voor leden en medewerkers van D66;
- dit beleid en de gedragscode het eerstvolgende congres ter bespreking en besluitvorming voor te leggen aan de leden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het Team Verantwoord Gedrag is sinds haar aanstelling bezig met het opstellen van het document Grondslagen voor Goed gedrag. Ook op het Landelijk Bureau wordt sinds december 2021 gewerkt aan een integriteitscode. Het komende jaar zullen hier verdere stappen op worden ondernomen. Daarin zullen ook relaties op de werkvloer worden betrokken. Deze eerste twee dicta van deze motie kunnen we als Landelijk Bestuur dan ook omarmen.

Waar het gaat om het ter bespreking en besluitvorming voorliggen van het Grondslagen van Goed Gedrag snappen wij de intentie van de indiener. Het Team Verantwoord Gedrag heeft het afgelopen jaar met meerdere gremia binnen de partij het gesprek gevoerd over de Grondslagen van Goed Gedrag. Dit zullen zij ook de komende jaren blijven doen. Het Team Verantwoord Gedrag gaat ook graag in gesprek met de leden op Congressen over de Grondslagen van Goed Gedrag. Daarnaast zullen bestuurders, politici en andere mensen in partijfuncties die vanaf nu in partijfuncties worden benoemd, de gedragscode over verantwoord gedrag ondertekenen. Er wordt nog gekeken hoe er verder vormgegeven gaat worden aan de gedragscode. Het Landelijk Bestuur laat het oordeel over deze motie dan ook over aan het congres.

AOM115.14

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Geen echte lering zonder reflectie**

Indiener: Jelmer Schreuder e.a.

Woordvoerder: Ellen Bijsterbosch

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- inmiddels volledig vastgesteld en door het huidige bestuur erkend is dat er bij een ernstig geval van ernstig grensoverschrijdend gedrag in 2016 door de partij niet opgetreden is tegen de dader;
- de dader nog tot en met 2018 in functie heeft mogen blijven;
- relevante feiten in 2016 en 2021 al bekend waren bij (een deel van) het bestuur en politiek leiders;
- Regeringscommissaris Mariëtte Hamer op de ledenbijeenkomst meegaf dat het belangrijk is te vragen hoe iets is gebeurd en hoe we het voorkomen;

overwegende dat:

- we herhaling alleen kunnen voorkomen als we kunnen vaststellen welke keuzes van het bestuur hier aan bijgedragen hebben, en op welke basis deze genomen zijn;
- zowel de politiek leider als de fractievoorzitter in de Eerste Kamer destijds betrokken zijn geweest en ook zij een rol lijken te hebben gespeeld in het gebrek aan actie tegen de dader;
- de keuzes van het bestuur onderzocht kunnen worden zonder het slachtoffer of de gebeurtenissen opnieuw in de publiciteit te trekken;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- bij de afhandeling van de zaak in 2016 en 2021 betrokken bestuursleden en politici in de gelegenheid te stellen een schriftelijke verklaring te geven aan het partijbestuur over hun handelen en keuzes;
- op basis van deze verklaringen een feitenrelaas op te stellen, en deze tezamen met de verklaringen te openbaren vóór het najaarscongres 2022. Hierbij zal privacygevoelige informatie over de zaak of het slachtoffer weggelaten worden, en kan het bestuur de betrokkenen in staat stellen eventuele discrepanties tussen de verklaringen voor publicatie te corrigeren;
- voorstellen te doen om de bestuurscultuur binnen D66 dusdanig te veranderen dat herhaling niet mogelijk is;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Het Landelijk Bestuur hecht er waarde aan nogmaals te benoemen dat er voor grensoverschrijdend gedrag geen plaats is binnen onze vereniging. Wij willen de komende tijd met alle leden gezamenlijk investeren in een veilige vereniging, waarin iedereen zichzelf kan zijn.

Betrokkenen uit het verleden hebben echter aangegeven geen verdere opvolging van de betreffende zaak te wensen door middel van een feitenrelaas. Indien oud-bestuursleden of politici de behoefte hebben om een verklaring te doen uitgaan, kunnen zij dat op eigen gelegenheid doen, via de door hen gewenste kanalen. Het Landelijke Bestuur blijft uiteindelijk de bestuurlijke verantwoordelijkheid houden voor hoe er wordt gehandeld op zaken uit het verleden. Om die reden ontraden wij de motie.

Dat laat onverlet dat wij werken aan een verbetering van de bestuurscultuur binnen D66, om herhaling te voorkomen. Dat doen wij door een aantal aanvullende maatregelen te nemen, boven op het al ingestelde Team Verantwoord Gedrag, de Commissie Integriteitsonderzoeken en het netwerk van vertrouwenspersonen die zijn gekozen door de leden. Een gedragscode ter ondertekening voor bestuurders, politici en anderen met een functie binnen de partij, een training voor alle vertrouwenspersonen, een onafhankelijke evaluatie van de meldstructuur aan het einde van het jaar en het Team Verantwoord Gedrag gaat samen met de netwerken het land in om met elkaar in gesprek te gaan over de cultuur binnen de vereniging. Daarnaast zal het Landelijk Bestuur verdere stappen zetten om de cultuur te veranderen. Op het najaarscongres van 2022 bespreken wij deze voorstellen graag met de leden.

Politieke Moties

Congres 115

The logo for the Dutch political party D66, consisting of the letters 'D66' in white on a green square background.

D66

PM115.01

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Deel de Welvaart: Armoede tenminste halveren**

Indiener: Emiel Althuis e.a.

Woordvoerder: Emiel Althuis

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- in het lopende verkiezingsprogramma het voornemen staat om “het aantal mensen in armoede de komende kabinetsperiode met tenminste de helft te verminderen”;
- in het Coalitieakkoord het voornemen staat om “maatregelen te nemen om het aantal kinderen dat in armoede opgroeit in vier jaar tijd te halveren”;
- het Coalitieakkoord de ambitie benoemt om de toeslagen af te schaffen en het belastingstelsel te vereenvoudigen;
- het voornemen om armoede te verminderen bemoeilijkt wordt door de sterk toegenomen inflatie;

overwegende dat:

- armoede onder kinderen niet los gezien kan worden van de armoede onder volwassenen en dat derhalve een integrale aanpak noodzakelijk is;
- halvering van armoede (onder kinderen) binnen vier jaar, mede gezien de huidige sterke inflatie, niet bereikt zal worden met de voorstellen in het Coalitieakkoord;
- terugdringen van armoede alleen mogelijk is door middel van voor burgers begrijpelijke en voor uitvoerende instanties simpele en eenduidige inkomensondersteuning;
- een progressiever belastingstelsel wenselijk is, mede nu uit onderzoek van het CPB is gebleken dat hogere inkomens percentueel ongeveer evenveel of zelfs minder belasting betalen dan lage en middeninkomens;
- armoede o.a. een gevolg is van de complexiteit en voorwaardelijkheid waarmee onze sociale zekerheid is ingericht;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- meer initiatieven te nemen die kunnen leiden tot het realiseren van de doelstelling om armoede daadwerkelijk te halveren en daarop aan te dringen bij de regering;
- te pleiten voor een simpel systeem van inkomensondersteuning, dat inkomensafhankelijk is en waarbij hogere inkomens deze steun ruimschoots terugbetalen middels progressievere tarieven op inkomen en vermogen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Dit kabinet heeft de ambitieuze doelstelling gezet om de kinderarmoede binnen vier jaar te willen halveren. De Tweede Kamerfractie ondersteunt die doelstelling uiteraard van harte. Dat vraagt om initiatief van dit kabinet en vanuit de Kamer. De fractie zal dit de komende jaren gaan doen.

Conform ons verkiezingsprogramma zullen we ervoor pleiten om dit op een zo simpel mogelijke manier te doen. Daarom adviseert het Landelijk Bestuur om deze motie over te nemen.

PM115.02

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Deel de Welvaart: Negatieve inkomstenbelasting op niveau bestaansminimum**

Indiener: Emiel Althuis e.a.

Woordvoerder: Emiel Althuis

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- in ons verkiezingsprogramma het voornemen staat om te streven naar een negatieve inkomstenbelasting ter hoogte van het bestaansminimum;
- daarin de verzilverbare heffingskorting aan iedereen wordt toegekend, waarbij de hoogste inkomens dat “terugbetalen” door hogere belasting op inkomen en vermogen;
- het coalitieakkoord de ambitie aangeeft om de toeslagen af te schaffen en het belastingstelsel te vereenvoudigen;

overwegende dat:

- door de sterk toegenomen inflatie (energiekosten) er een dringende noodzaak is om inkomensondersteuning te bieden aan de lagere inkomens;
- voor ad hoc opkomende problemen, zoals de huidige sterke inflatie, vaak inkomensafhankelijke en aan diverse voorwaarden gekoppelde oplossingen worden gekozen;
- dat deze oplossingen weer zo complex worden dat burgers er slechts moeizaam hun weg in kunnen vinden en misstanden, zoals bij de toeslagenaffaire, opnieuw te verwachten zijn;
- de Belastingdienst bij het uitvoeren van meerdere regelingen niet bleek te zijn toegerust om deze op rechtvaardige en efficiënte wijze te kunnen uitvoeren;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- om de regering aan te sporen met grote voortvarendheid het afschaffen van de toeslagen en de vereenvoudiging van het belastingstelsel door te voeren;
- aan te sturen op simpele en uitvoerbaar stelsels, waarbij voor de herverdeling van inkomens ook gekwalificeerde instanties zoals de SVB, kunnen worden ingeschakeld;
- de Belastingdienst te versterken en ondersteunen, zodat de aanpassing van het belastingstelsel daadkrachtig opgepakt kan worden;

- om bij iedere in aanmerking komende inkomensondersteunende maatregel te kiezen voor verstrekking aan ieder huishouden/persoon, waarbij dit voor degenen die het "niet nodig hebben" gecompenseerd wordt door een progressievere inkomens- en/of vermogensbelasting;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie geeft aan het met de indiener eens te zijn dat we naar een negatieve inkomstenbelasting op het niveau van het bestaansminimum moeten werken. De fractie neemt de eerste drie verzoeken dan ook van harte over: het aansporen op het afschaffen van de toeslagen, het sturen op simpele en uitvoerbare stelsels en het versterken en ondersteunen van de Belastingdienst. Het laatste verzoek zou echter betekenen dat bijvoorbeeld de eenmalige energietoelage aan alle huishoudens gegeven zou worden, terwijl er geen mogelijkheid is om binnen een lopend jaar de inkomsten- en/of vermogensbelasting progressiever te maken. Bovendien maakt de fractie zich zorgen over het koppelen van overheidsuitgaven aan nieuwe overheidsinkomsten, wat tegen de begrotingssystematiek ingaat.

Het Landelijk Bestuur onderschrijft de zienswijze van de fractie en moet de motie daarom helaas ontraden.

PM115.03

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Herinrichting Governance Pensioenfondsen**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Senioren en Samenleving

Woordvoerder: Peter Broekhuysen

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de initiatiefwet van Koser Kaya/Blok m.b.t. een evenwichtige samenstelling van pensioenfondsbesturen per 1 juli 2013 in werking is getreden;
- de evaluatie van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen (Wvbp) van 16 februari 2018 aangeeft dat er verbeteringen nodig zijn, maar niet ingaat op de samenstelling van bestuursorganen;
- de huidige pensioenwet een beperking van 25% kent ten aanzien van het aantal vertegenwoordigers van pensioengerechtigden in de pensioenfondsbesturen;
- in de aanloop van de ontwerpwet Toekomst Pensioenen (WTP) in het pensioenakkoord is aangegeven dat de zeggenschap van pensioendeelnemers en -gerechtigden zal worden versterkt, maar dat dit in de nu voorliggende WTP niet het geval is;

overwegende dat:

- volgens de WTP de financiële risico's van de fondsen geheel bij de deelnemers en pensioengerechtigden komen te liggen;
- de Raad van State t.a.v. de Wvbp om die reden in 2012 al adviseerde dat alleen deelnemers en pensioengerechtigden bij het bestuur van de fondsen betrokken zouden moeten zijn;
- de huidige beperking in het aantal vertegenwoordigers van pensioengerechtigden in de pensioenfondsbesturen afbreuk doet aan het basisprincipe dat de belanghebbenden op een zo evenwichtig mogelijke wijze vertegenwoordigd dienen te zijn;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- te bevorderen dat, gelijktijdig met de aanneming van de WTP, de beperkingen ten aanzien van het aantal vertegenwoordigers van pensioengerechtigden in de pensioenfondsbesturen uit de pensioenwet verwijderd worden. Deze belanghebbenden dienen op een zo evenwichtig mogelijke wijze vertegenwoordigd te zijn in de besturen van de pensioenfondsen;

- te bevorderen dat zo spoedig mogelijk een algehele herziening van de governance van pensioenfondsen plaatsvindt in het licht van de gewijzigde risicoverhoudingen neergelegd in de ontwerpwet Toekomst Pensioenen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Wij vinden het ook belangrijk dat de governance van pensioenfondsen een evenredige afspiegeling wordt. Zo kan een representatieve groep deelnemers de beslissingen van een pensioenfondsbestuur controleren en hen adviseren, opdat de stem van alle deelnemers in gelijke mate wordt meegenomen. Het Landelijk Bestuur omarmt daarom deze motie en adviseert voor overnemen.

PM115.04

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Ontkoppelen AOW**

Indiener: Joris Hetterscheid e.a.

Woordvoerder: Joris Hetterscheid

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de hoogte van het minimumloon is gekoppeld aan de hoogte van sociale uitkeringen (zoals de bijstand en AOW) via de Wet Minimumloon en Minimumvakantiebijslag (WML);

overwegende dat:

- een dergelijke koppeling niet noodzakelijk is;
- het Centraal Planbureau laat zien dat werkgelegenheidsverlies ten gevolge van het verhogen van het minimumloon veel kleiner is dan verwacht, in het bijzonder wanneer sociale uitkeringen niet automatisch meestijgen;
- de kosten van een minimumloonsverhoging op zichzelf zwaar worden overschat doordat we een stijging van sociale uitkeringen daar nu in meenemen;
- het effect van de armoedeval kleiner wordt bij een relatieve stijging van het minimumloon ten opzichte van sociale uitkeringen;
- het op meerdere vlakken nuttig kan zijn om de bijstand, de AOW en het minimumloon onafhankelijk van elkaar bij te stellen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- de hoogte van het minimumloon en sociale uitkeringen zoals geregeld in de (Wet Minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML) te ontkoppelen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

D66 heeft in het toeslagenplan een gedeeltelijke ontkoppeling opgenomen als onderdeel van een groot hervormingsplan van het gehele toeslagenstelsel. De motie vraagt echter om een ontkoppeling zonder een dergelijke hervorming. Dit lijkt de Tweede Kamerfractie geen goed plan. Het enkel ontkoppelen van de sociale uitkeringen en het minimumloon heeft verstrekkende gevolgen die zonder flankerende maatregelen onwenselijk kunnen uitpakken. Niet voor niets spreekt ons verkiezingsprogramma nadrukkelijk de intentie uit om de AOW deels mee laten stijgen met de WML.

Bovendien is bij de voorjaarsnotabesluitvorming er voor gekozen om de AOW juist wel te koppelen aan de WML, die nu ook vervroegd wordt verhoogd.

Gezien deze ontwikkelingen ontraadt het Landelijk Bestuur deze motie.

PM115.05

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Rechtvaardige beprijzing voedingsproducten**

Indiener: Johan Sanders e.a.

Woordvoerder: Johan Sanders

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- bij de productie van voeding negatieve effecten op schaarse milieu ruimte plaatsvinden;
- dat deze onder meer bestaan uit broeikasgas en stikstof emissie en grondgebruik;
- dat deze heel verschillend kunnen zijn voor dierlijke producten onderling maar ook t.o.v. plantaardige producten;

overwegende dat:

- het belangrijk is om het bewustzijn en gedrag van consumenten te beïnvloeden door de milieukosten in de productprijs op te nemen en aldus naar een lagere belasting van het milieu te streven;
- het wenselijk is om ook bij de boerenproducenten van voedsel en andere ketenpartijen een incentive neer te leggen om hun productie zo duurzaam mogelijk in te richten;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- de mogelijkheden te onderzoeken om niet zoals True Pricing voor elk product een eigen vaste forfaitaire milieubelasting in te voeren, maar deze belasting afhankelijk te maken van de geleverde prestatie zodat het product van de boer die onderscheidend duurzamer product maakt, minder zwaar wordt belast dan het product van een andere boer die het minder goed doet;
- bovendien te onderzoeken of een heffing op basis van duurzaamheidslabel (zoals gebruikt bij bijv. witgoed) voldoende praktisch te organiseren valt.;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

D66 deelt de wens om tot een eerlijke prijs van voedsel te komen, waarbij gezond en duurzaam voedsel goedkoper is. De Tweede Kamerfractie wil daarom ook een 0% BTW-tarief op groenten en fruit en een duurzaamheidsbelasting op vlees.

Tegelijkertijd laat de ervaring zien dat het technisch heel moeilijk is het belastingstelsel hierop aan te passen. Extra complexiteit toevoegen aan het belastingstelsel legt namelijk een grote druk op onze uitvoeringsdiensten.

De Tweede Kamerfractie heeft bovendien aangegeven dat de strekking van deze motie (de kosten van voedsel voor klimaat en milieu beter verdelen over de keten, de vervuiler laten betalen en het komen tot een duurzaamheidslabel) wél zal worden behaald, door onze coalitieafspraken en Europese wetgeving die hierop wordt ontwikkeld.

Om deze redenen ontraadt het Landelijk Bestuur deze motie.

PM115.06

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Economisch bestuur Eurozone**

Indiener: Mark Sanders e.a.

Woordvoerder: Mark Sanders

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- er momenteel een belangrijke herziening van het economisch bestuur van de Eurozone/EU plaatsvindt;
- de Ministers van Financiën van Nederland en Spanje in deze discussie al gezamenlijk hebben ingezet op een nieuw begrotingsraamwerk dat: "takes into account the sizeable investment effort needed to honour our ambitious commitments for the green and digital transition" heet;

overwegende dat:

- partijleider Sigrid Kaag in haar toespraak in Maastricht daarnaast haar steun uitsprak voor een benadering waarbij landen hun eigen plannen opstellen voor het omgaan met schuld, hervormingen en investeringen;
- D66 altijd bereid is om in en met Europa constructief te zoeken naar oplossingen;
- de oude regels uit het Stabiliteits- en Groeipact en Verdrag van Maastricht niet goed meer aansluiten bij de nieuwe realiteit (o.a. Klimaat-, Euro-, COVID-19 en Oekraïne-crisis), in veel Europese lidstaten;

spreekt uit dat:

- D66 voorstander is van een nieuwe regels voor houdbare overheidsschuld binnen de Eurozone;
- daarbij de "one-size-fit-all" benadering van het ESG-pact kan worden ingeruild voor een land specifieke uitgavenregel en haalbare schuldafbouw paden;
- hierbij goed gekeken moet worden of bijvoorbeeld in de macro-economische onevenwichtigheden procedure ook duurzaamheidscriteria en risico's meegewogen kunnen worden;
- gezamenlijk gefinancierde (tijdelijke) fondsen gebruikt kunnen worden om gedeelde ambities in Europa (mede) te financieren;

roept de Tweede Kamerfractie, de Eerste Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement op:

- eventuele voorstellen aan deze criteria te toetsen en waar mogelijk te bevorderen en stimuleren;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- dergelijke voorstellen verder (te doen) uitwerken voor komende (Europese en Nationale) verkiezingsprogramma's;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

D66 deelt de analyse dat de begrotingsregels uit het Stabiliteit- en Groeipact hervormd dienen te worden en daarbij verschillende mogelijke uitwerkingen zijn om te komen tot betere begrotingsregels die effectiever zijn om schuldhoudbaarheid na te streven. Deze wens is ook opgenomen in het coalitieakkoord en de Tweede Kamerfractie blijft zich graag inspannen om deze inzet uit te dragen in het (publieke) debat over de Europese begrotingsregels.

Het Landelijk Bestuur ondersteunt de oproep van indiener van harte en zal zich inzetten om hervormingsvoorstellen voor het economisch bestuur van de Eurozone te doen uitwerken in komende verkiezingsprogramma's. Daarom adviseren we het Congres deze motie over te nemen.

PM115.07

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Verruim thuiswerkvergoeding ivm stijgende energiekosten**

Indiener: Bart Lauwen e.a.

Woordvoerder: Bart Lauwen

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de afgelopen maanden de prijzen voor het water- en elektriciteitsverbruik en verwarming sterk zijn gestegen;
- het kabinet per 1 januari 2022 een onbelaste thuiswerkvergoeding van maximaal € 2 per dag heeft ingevoerd voor werkgevers om onbelast uit te kunnen keren;

overwegende dat:

- uit een onderzoek van werkgeversvereniging AWWN onder 450 Nederlandse bedrijven is gebleken dat 60% van deze bedrijven aangaf dat 2 dagen per week thuiswerken de norm kan worden;
- vanwege de hoge brandstofprijzen mensen met lage en middeninkomens die veel met de auto moeten liever thuiswerken om kosten te besparen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- om het Nibud te vragen opnieuw te berekenen wat een geschikt niveau is voor de onbelaste thuiswerkvergoeding en te pleiten in de Kamer voor een verruiming van de onbelaste thuiswerkvergoeding tot dat niveau, om de vergoeding meer in lijn te brengen met de stijgende energiekosten die werknemers maken als zij thuiswerken;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie geeft aan het eens te zijn met de indiener dat de onbelaste thuiswerkvergoeding (ongeveer) kostendekkend zou moeten zijn voor werknemers. Daarom wil de fractie het Nibud vragen opnieuw te berekenen welk niveau gepast is, conform de motie.

Het Landelijk Bestuur steunt dit en adviseert de motie over te nemen.

PM115.08

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Bewegen tijdens het werk**

Indiener: Sander Kraan e.a.

Woordvoerder: Sander Kraan

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- Nederlanders gemiddeld 8,5 uur zitten per dag, waarvan 4,4 uur op het werk;
- langdurig zitten een verhoogde kans geeft op o.a. depressieve klachten en cardiovasculaire aandoeningen;
- de beweegnorm 2,5 uur per week matig tot intensief bewegen is;
- slechts 49% van de Nederlanders heeft voldaan aan de beweegnorm in 2019;

overwegende dat:

- een fulltime werkende mens een groot gedeelte van zijn dag doorbrengt op het werk;
- werkgevers gebaat zijn bij mentaal en fysiek gezonde werknemers;
- preventief bewegen een kosteneffectieve manier is om gezondheidsproblemen te voorkomen in de toekomst;
- werknemers die door hun werkgevers gefaciliteerd worden om te bewegen makkelijker aan de beweegnorm voldoen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- stappen te ondernemen zodat wettelijk vastgesteld kan worden dat werkgevers hun werknemers moeten faciliteren om 1,5 uur per week matig tot intensief te kunnen bewegen op het werk (op basis van een full time contract);

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie onderschrijft het belang van voldoende beweging voor de mentale en fysieke gezondheid van Nederlanders. Toch vinden zij een generieke wettelijke verplichting voor werkgevers geen geschikt instrument om dit te bereiken. Niet alleen is dit moeilijk te handhaven, maar werkgevers- en werknemersorganisaties zijn binnen sectoren zelf ook beter in staat hun behoeften te bepalen.

Het Landelijk Bestuur onderschrijft deze zienswijze en ontraadt deze motie.

PM115.09

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Gelijke kansen kan alleen met voldoende aandacht voor gezondheid (1)**

Indiener: Dov Ballak e.a.

Woordvoerder: Dov Ballak

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- gezond leven voor veel mensen geen logische of realistische keuze is.;
- personen met een lagere sociaal economische status buitenproportioneel vaak gezondheidsachterstanden ondervinden. Bijvoorbeeld een verschil van 6 jaar in levensverwachting en 15 jaar in gezonde levensjaren.;
- ongezondheid leidt tot lagere arbeidsproductiviteit en participatie in de samenleving, terwijl nu juist méér personeel nodig is voor grote transities en crises (zoals klimaat/energie, stikstof, 1 miljoen woningen).;
- het ontstaan van ziekte afhankelijk is van leefstijl en leefomgeving (roken, voeding beweging, alcoholgebruik, psychosociale belasting en slechte luchtkwaliteit).;

overwegende dat:

- D66 als sociaalliberale partij werkt aan gelijke kansen en mensen niet wil laten vallen. En een goede gezondheid een voorwaarde is voor een vrij leven waarin mensen op eigen kracht invulling aan kunnen geven.;
- ons eigen verkiezingsprogramma stelt: "Hoe vrij zijn wij, als gezondheid je kansen beperkt?";
- typisch sociaalliberaal beleid dat gepaard gaat met gezondheidspreventie, zoals beleid tegen roken of de suikertaks te vaak gezien wordt als "niet-liberaal".;
- ongezondheid deels buiten iemands eigen invloedssfeer ligt. En dus de overheid een eerlijk speelveld moet faciliteren om mensen in staat te stellen gezonde keuzes te maken.;
- de financiële en immateriële kosten voor de maatschappij door de gezondheidsachterstanden enorm zijn: alleen roken en zwaarlijvigheid samen kosten de Nederlandse maatschappij jaarlijkse tientallen miljarden euro's.;
- keuzes voor preventiebeleid bij gezondheid vaak leiden tot veel discussies binnen de partij en dat hier juist kansen liggen voor D66 om zich in te profileren.;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- meer integraal het onderwerp gezondheid en het voorkomen van ziekten in hun beleid uit te dragen.;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Om mensen gezond te houden en de druk op de zorg te verminderen is preventie van groot belang. De Tweede Kamerfractie geeft aan deze analyse met de indiener te delen. Een integrale blik op preventie kan helpen om een gezonde levensstijl te bevorderen. De Tweede Kamerfractie wil hierbij ook expliciet kijken naar de wisselwerking tussen armoede, schuldenproblematiek, leefstijl en gezondheid.
--

Het Landelijk Bestuur adviseert dan ook om deze motie over te nemen.
--

PM115.10

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Gelijke kansen kan alleen met voldoende aandacht voor gezondheid (2)**

Indiener: Dov Ballak e.a.

Woordvoerder: Dov Ballak

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- gezond leven voor veel mensen geen logische of realistische keuze is.;
- personen met een lagere sociaal economische status buitenproportioneel vaak gezondheidsachterstanden ondervinden. Bijvoorbeeld verschillen van 6 jaar in levensverwachting en 15 jaar in gezonde levensjaren.;
- ongezondheid leidt tot lagere arbeidsproductiviteit en participatie in de samenleving, terwijl nu juist méér personeel nodig is voor grote transities en crises (zoals klimaat/energie, stikstof, 1 miljoen woningen).;
- het ontstaan van ziekte afhankelijk is van leefstijl en leefomgeving.;

overwegende dat:

- D66 als sociaalliberale partij werkt aan gelijke kansen en mensen niet wil laten vallen. Een goede gezondheid voorwaardelijk is voor een vrij leven waarin mensen op eigen kracht invulling aan kunnen geven.;
- ons eigen verkiezingsprogramma stelt: "Hoe vrij zijn wij, als gezondheid je kansen beperkt?";
- typisch sociaalliberaal beleid dat gepaard gaat met gezondheidspreventie, zoals beleid tegen roken of de suikertaks te vaak gezien wordt als "niet-liberaal".;
- ongezondheid deels buiten iemands eigen invloedssfeer ligt. De overheid moet dus een eerlijk speelveld faciliteren om mensen in staat te stellen gezonde keuzes te maken.;
- financiële en immateriële kosten voor de maatschappij door de gezondheidsachterstanden enorm zijn: jaarlijks tientallen miljarden euro's.;
- keuzes voor preventiebeleid bij gezondheid vaak leiden tot veel discussies binnen de partij terwijl hier juist kansen liggen voor D66 om zich op te profileren.;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- de Mr. Van Mierlo Stichting te vragen te komen met een afwegingskader voor overheidsbeleid gericht op preventie. Gericht op gezonde leefomgeving waarbij het sociaalliberale gedachtegoed als leidraad geldt voor mogelijkheden voor

ingrijpen van de overheid en inzetten van gericht beleid voor het algemeen belang van een gezonde bevolking versus individuele vrijheid van het individu;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Om mensen gezond te houden, de druk op de zorg te verminderen en gelijke kansen te realiseren is preventie van groot belang. Echter, de Van Mierlo Stichting is het onafhankelijke wetenschappelijk bureau van D66. Zij bepaalt haar eigen onderzoeksagenda. Het Landelijk Bestuur ontraadt daarom deze motie.

PM115.11

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Verkorting wachtlijsten GGZ**

Indiener: Mark Mulder e.a.

Woordvoerder: Mark Mulder

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- het groeiend aantal wachtlijsten binnen de GGZ een ongewenst probleem is dat de toegankelijkheid tot de zorg belemmert;
- de IGJ en de NZa een aanbevelingsbrief hebben geschreven aan minister Blok om diverse maatregelen te nemen, teneinde de problematiek rondom wachtlijsten beter het hoofd te kunnen bieden;
- weinig zicht bestaat op de zorgbehoefte en het zorgaanbod in de regio;
- door slechte samenwerking tussen de betrokken partners weinig doorstroom van cliënten plaatsvindt;
- de regionale taskforces per regio een verschillende functie vervullen door het nemen van meer of minder verantwoordelijkheid in de problematiek rondom wachtlijsten en per regio verschillende partijen hierbij de gewenste samenwerking negatief beïnvloeden;
- geen gecoördineerde samenwerking is in de terugdringing van de problemen van de wachtlijsten binnen de GGZ;

overwegende dat:

- uit de aanbevelingsbrief als advies voortvloeit dat regio's waar weinig of geen wachtlijsten zijn tot voorbeeld zouden moeten dienen voor andere regio's;
- meer inzicht geboden zou moeten worden in de zorgbehoefte en het zorgaanbod;
- betere afspraken tussen de diverse betrokken partners over de doorstroom van cliënten zouden moeten worden gemaakt;
- zorgverzekeraars op grond van hun zorgplicht een actievere rol zouden moeten vervullen in de bekorting van wachtlijsten;
- zij bij uitstek geschikt zijn hierbij een coördinerende rol te vervullen door hun spilfunctie;

verzoekt de Tweede Kamerfractie en het Landelijk Bestuur:

- meer aandacht te besteden aan de wachtlijstproblematiek binnen de GGZ;

spreekt uit dat:

- zorgverzekeraars per taskforceregio een coördinerende rol zullen vervullen in de problematiek rondom de wachtlijsten binnen de GGZ;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- Voorts de aanbevelingen uit de aanbevelingsbrief van de IGJ en de NZa d.d. 12 november 2020 ter harte te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

In het laatste commissiedebat GGZ heeft de Tweede Kamerfractie al extra aandacht gevraagd voor de wachtlijsten. Het is een goed idee zorgverzekeraars hierin een coördinerende rol te geven en ook om de aanbevelingen uit de aanbevelingsbrief over te nemen.

Daarom adviseert het Landelijk Bestuur deze motie over te nemen.

PM115.12

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Budget voor extra begeleiding van zorgleerlingen in eigen beheer van basisscholen**

Indiener: Vivian Muller-Laumans e.a.

Woordvoerder: Vivian Muller-Laumans

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- leerkrachten en interne begeleiders op basisscholen deskundig zijn;
- het samenwerkingsverband beslist over élk zorgarrangement, zij bepalen of een kind budget krijgt voor extra hulp op school;
- meer inclusief onderwijs in de toekomst betekent meer leerlingen met zorg in het reguliere basisonderwijs;

overwegende dat:

- leerkrachten en intern begeleiders professionals zijn en zelf kunnen vaststellen of een kind extra begeleiding nodig heeft;
- De onderzoekstrajecten en tussentijdse terugkoppelingen van de samenwerkingsverbanden bij élk zorgarrangement leiden tot bureaucratie en dit tijd/geld kost;
- het samenwerkingsverband ook enkel ingeschakeld zou kunnen worden op het moment dat de basisschool behoefte heeft aan deze expertise;
- budget in eigen beheer van basisscholen snel ingezet kan worden voor de praktische ondersteuning van zorgleerlingen in plaats van op te gaan aan overleg en bureaucratie;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich er toe in te zetten budget voor de extra begeleiding van zorgleerlingen in eigen beheer van basisscholen te laten komen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

D66 pleit er al enige tijd voor om onderwijsgeld direct naar scholen te sturen, in plaats van het geld eerst te verdelen onder besturen. Immers, scholen en leraren weten het beste waar het geld het beste besteed kan worden. Een goed voorbeeld hiervan zijn de werkdrukmiddelen. Dat zijn gelden die direct naar scholen zijn gestuurd om de werkdruk te verlagen. Elke school en leraar weet precies waaraan dit geld is besteed.

Het is echter niet zo eenvoudig om het budget van zorgleerlingen in eigen beheer bij basisscholen te brengen. Om zorg goed te organiseren werken scholen namelijk vaak samen met andere scholen. Ook in andere regio's. Door het budget direct onder te brengen bij basisscholen wordt deze samenwerking moeilijker. Het Landelijk Bestuur laat het oordeel over deze motie dan ook graag aan het Congres.

PM115.13

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Afschaffen collegegeld**

Indiener: Joris Hetterscheid e.a.

Woordvoerder: Lennart Droppert

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- D66 zich profileert als onderwijspartij;
- de nieuwe basisbeurs naar verhouding lager is dan die van voor 2015;
- de inflatie het leven van studenten duurder heeft gemaakt;

overwegende dat:

- collegegeld voor jongeren een financiële drempel is om te gaan studeren;
- collegegeld kansenongelijkheid in de hand werkt, omdat niet iedereen voldoende financiële middelen ter beschikking heeft;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in te spannen het collegegeld af te schaffen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

D66 heeft altijd oog voor de financiële drempels in het onderwijs. Het belang van studenten en kansengelijkheid in het hoger onderwijs staan hoog op de agenda. De Tweede Kamerfractie heeft hun inzet voor het onderwijs dan ook benadrukt. Ze versterken de inkomenspositie van studenten in het hoger onderwijs in het huidige coalitieakkoord met structureel een miljard euro: ze voeren een basisbeurs in en verruimen de aanvullende beurs vanaf het collegejaar 2023-2024.

Daarnaast investeren ze 700 miljoen euro structureel voor vervolgoopleidingen en onderzoek en is er voor de komende 10 jaar een fonds van 5 miljard euro voor onderzoek en wetenschap. Het afschaffen van collegegeld is echter een zeer kostbare maatregel waarvan we denken dat dit op dit moment geen aanvullende prioriteit moet krijgen.

Het Landelijk Bestuur onderschrijft deze zienswijze en ontraadt daarom deze motie.

PM115.14

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Uitstel renteverhoging studielening**

Indiener: Joris Hetterscheid e.a.

Woordvoerder: Jan Willem Leeuwma

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de studielening gekoppeld is aan de vijfjaarstaatleningen;
- door de explosieve inflatie de rente op de vijfjaarstaatleningen behoorlijk zal toenemen;
- door deze koppeling en explosieve toename van de rente de studenten gelijk een behoorlijke rente betalen over het aflossen van de studieschuld;
- de groep studenten die onder het leenstelsel hebben gevallen mogelijk vanaf volgend jaar gelijk rente mogen gaan betalen over de lening;

overwegende dat:

- de studenten elke vijf jaar vast zitten aan een renteperiode voor de aflossing van de studielening;
- de studentengeneratie tussen 2015 en 2023 met het nieuwe stelsel maar voor een klein deel tegemoet worden gekomen op een misgelopen basisbeurs;
- deze leenstelselgeneratie ook wel de pechgeneratie wordt genoemd omdat ze zoveel zelf moeten lenen en de kans op een goede start behoorlijk is ontnomen;
- de renteverhoging een grote klap in het gezicht is voor de pechgeneratie met de lening die ze aan hebben moeten gaan;
- we de studenten die hebben moeten deelnemen aan het leenstelsel niet direct kunnen opzadelen met een torenhoge rente die tot nog toe als gunstig werd gezien;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- de renteverhoging voor de studielening van de leenstelgeneratie pas na 2030 in te laten gaan;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie deelt de zorg over positie van starters, zeker met de huidige economische ontwikkelingen. De indiener heeft het over studenten, echter bij aflossing en rente op de studieschuld gaat het over werkenden, die reeds twee jaar zijn afgestudeerd. De koopkrachtpositie van studenten en starters staan scherp op het vizier van de fractie en heeft de blijvende aandacht. Tegelijkertijd moeten er ook keuzes worden gemaakt en verdienen er ook andere groepen aandacht, zoals lagere inkomens die bijna niet meer rondkomen.

In het coalitieakkoord is een miljard euro beschikbaar gesteld voor tegemoetkoming van de (oud)studenten die vallen onder het leenstelsel, door een korting op de studieschuld of een directe uitkering. Het uitstellen van een rentestijging tot 2030 is geen onderdeel van deze tegemoetkoming, omdat bij deze aanpak studenten zonder lening niet gecompenseerd kunnen worden. Wij kiezen ervoor om iedereen te compenseren. Bovendien is de rente op studieleningen in de Wet studiefinanciering 2000 gekoppeld aan de rente die de overheid zelf betaalt over de leningen met een maximale looptijd van 5 jaar. De Tweede Kamerfractie geeft aan dat ze geen politiek draagvlak en dekking ziet voor het aanpassen van deze wet. Het studiefinancieringsstelsel kent een draagkrachtregeling; het maximale terugbetaalbedrag is gekoppeld aan het inkomen. Je hoeft nooit méér te betalen dan je kunt dragen. Ook langs andere wegen komen we de starters tegemoet in het coalitieakkoord, bijvoorbeeld met het gratis maken van de kinderopvang, extra woningbouw, een beperking van de huurverhoging en natuurlijk de aanpak van de klimaatcrisis.

Het Landelijk Bestuur onderschrijft deze zienswijze en ontraadt daarom de motie.

PM115.15

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Nederzettingen**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder: Sijmen Duineveld

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de VN Veiligheidsraad al meerdere resoluties heeft aangenomen waarin Israël is opgeroepen om te stoppen met het bouwen van nederzettingen (resolutie 452 in 1979 en resolutie 465 in 1980) en de bevolkingssamenstelling van de in 1967 veroverde gebieden niet te veranderen (resolutie 446, 1979);
- de nederzettingen volgens internationaal recht illegaal zijn, zoals de VN Veiligheidsraad in 2016 bevestigd heeft (resolutie 2334);
- D66 voor een twee-staten oplossing is in het conflict tussen Israël en de Palestijnen, waarbij de grenzen van 1967 het uitgangspunt vormen;

overwegende dat:

- Israël veel land buiten de grenzen van 1967 heeft geannexeerd en daar nederzettingen heeft gebouwd;

verzoekt de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement:

- de Israëlische annexaties en nederzettingen buiten de grenzen van 1967 te veroordelen en zich in te zetten om de Israëlische bezetting van Palestijnse gebieden te beëindigen (met uitzondering van Israëlische faciliteiten die nodig zijn om de Israëlische veiligheid te waarborgen);

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

D66 veroordeelt de nederzettingenpolitiek van Israël en probeert altijd te sturen naar een tweestatenoplossing.

Het Landelijk Bestuur adviseert de motie dan ook over te nemen.

PM115.16

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Concrete maatregelen Nederzettingen**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder: Sijmen Duineveld

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- Israël haar machtspositie misbruikt om de Palestijnse gebieden te annexeren (ten opzichte van de grenzen voor de oorlog in 1967);

overwegende dat:

- nederzettingen niet nodig zijn om de veiligheid in Israël te garanderen, en sancties het enige middel lijken om het gedrag van Israël te wijzigen;

roept de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement op:

- zich duidelijk uit te spreken én in te zetten voor concrete maatregelen tegen Israël met als doel het beëindigen van de Israëlische annexatie van Palestijnse gebieden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

D66 veroordeelt de nederzettingenpolitiek van Israël. De Tweede Kamerfractie staat open voor het gesprek over concrete maatregelen die tegen Israël genomen kunnen worden om de nederzettingenpolitiek te verminderen en/of te stoppen. De Tweede Kamerfractie heeft aangegeven de minister van Buitenlandse Zaken in de komende debatten hiertoe op te kunnen roepen.

Het Landelijk Bestuur adviseert dan ook de motie over te nemen.

PM115.17

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Concrete maatregelen Apartheid**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder: Sijmen Duineveld

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- Israël haar machtspositie misbruikt om een apartheidsregime te voeren;

overwegende dat:

- apartheid onacceptabel is en sancties het enige middel lijken om het gedrag van Israël te wijzigen;

roept de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement op:

- om zich duidelijk uit te spreken én in te zetten voor concrete maatregelen tegen Israël met als doel het beëindigen van het Israëlische apartheidsregime;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie zet al jaren in op maatregelen die internationaal recht en mensenrechten bevorderen, die Palestijnen beschermen tegen de bezetting en onderdrukking. Daarbij is de hoop gericht op de tweestatenoplossing maar wordt steeds duidelijker dat deze zonder maatregelen verder uit zicht raakt. In dat licht be vraagt de fractie ook actief of het kabinet het zorgwekkende oordeel van Human Rights Watch, Amnesty en de VN over de situatie in de Palestijnse Gebieden deelt. Dat kabinetsonderzoek is momenteel gaande.

Gezien deze ontwikkeling laat het Landelijk Bestuur het oordeel over deze motie aan het Congres.

PM115.18

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Apartheidsregime**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder: Sijmen Duineveld

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de onderzoeken van Human Rights Watch, B'Tselem en Amnesty International concluderen dat Israël een apartheidsregime voert ten opzichte van de Palestijnen;
- alledrie de organisaties concluderen dat Israël Palestijnen als een inferieure groep behandelt, die systematisch wordt beroofd van haar rechten, wat gelijk staat aan apartheid;

roept de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement op:

- te erkennen dat Israël een apartheidsregime voert en dit te veroordelen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De TK-fractie zet al jaren in op maatregelen die internationaal recht en mensenrechten bevorderen, die Palestijnen beschermen tegen de bezetting en onderdrukking. Daarbij is de hoop gericht op de tweestatenoplossing maar wordt steeds duidelijker dat deze zonder maatregelen verder uit zicht raakt. In dat licht be vraagt de fractie ook actief of het kabinet het zorgwekkende oordeel van Human Rights Watch, Amnesty en de VN over de situatie in de Palestijnse Gebieden deelt. Dat kabinetsonderzoek is momenteel gaande.

Gezien deze ontwikkelingen laat het Landelijk Bestuur het oordeel over deze motie aan het Congres.

PM115.19

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **IMVO nationale wet**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder: Roman Baatenburg De Jong

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- het kabinet deze zomer een nationaal wetsvoorstel voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) zal publiceren, waarin bedrijven de verantwoordelijkheid krijgen om na te gaan of zij in hun handelsketens geen mensenrechtenschendingen of schade aan milieu en klimaat veroorzaken;
- de richtlijnen van de Verenigde Naties (VN) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) als goede basis dienen voor deze wetgeving;

overwegende dat:

- de richtlijnen van de Verenigde Naties en de OESO als goede basis dienen voor deze wetgeving;
- voormalig minister De Bruijn goede 'bouwstenen voor IMVO- wetgeving' heeft gepubliceerd waarin onder meer een algemene zorgplicht voor bedrijven was opgenomen conform een met steun van D66 aangenomen motie in de Tweede Kamer;
- in het voorstel van de Europese Commissie voor verantwoord ondernemen VN- en OESO richtlijnen onvoldoende aangehouden worden, en de focus meer ligt op contractuele eisen en administratie voor bedrijven dan op impact en bescherming van mensenrechten en het klimaat;
- dit onder meer blijkt uit de arbitraire grens die de Europese Commissie trekt vanaf bedrijven met meer dan 500 werknemers, waardoor talloze andere bedrijven buiten schot blijven;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- wetgeving voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) te steunen die de internationale normen van de Verenigde Naties (VN) en van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) volledig onderschrijft en een zorgplicht voor de hele waardeketen bevat, zodat het voorstel

daadwerkelijk impact heeft op de planeet en de mensen die nu schade ondervinden van bedrijven;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het verzoek in deze motie sluit aan bij de inzet die door de Tweede Kamerfractie wordt geleverd.

Het Landelijk Bestuur wil deze motie dan ook overnemen.

PM115.20

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Plafond kosten asielzoekers uit budget
ontwikkelingssamenwerking**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder: Roman Baatenburg De Jong

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de wereld door de oorlog in Oekraïne ingrijpend is veranderd;
- miljoenen Oekraïners de oorlog in hun land zijn ontvlucht en in andere Europese landen worden opgevangen;
- de oorlog in Oekraïne gevolgen heeft voor andere delen in de wereld als gevolg van de stijgende energie-, voedsel- en grondstoffenprijzen, niet alleen in Europa maar met name ook in Afrika en het Midden-Oosten;

overwegende dat:

- deze prijsstijgingen bovenop de effecten komen van klimaatverandering en de coronacrisis;
- in het coalitieakkoord is afgesproken om extra middelen voor ontwikkelingssamenwerking te besteden aan COVAX, klimaat en opvang in de regio;
- de kosten voor de eerstejaarsopvang van vluchtelingen uit Oekraïne kunnen worden toegerekend aan het budget voor ontwikkelingssamenwerking;
- mensen in lage- en middeninkomenlanden hiervan niet de dupe mogen worden;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- om de extra middelen voor ontwikkelingssamenwerking ook daadwerkelijk in te zetten voor het bestrijden van de klimaatcrisis, COVAX en opvang in de regio;
- de kosten voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers betaald uit het budget voor ontwikkelingssamenwerking te maximeren conform de afspraken uit het coalitieakkoord en overschrijdingen uit de algemene middelen te bekostigen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het verzoek in deze motie sluit aan bij de inzet die door de Tweede Kamerfractie wordt geleverd. De Tweede Kamerfractie heeft aangegeven dat zij zich onverminderd blijven inzetten voor het behalen van de doelen uit het coalitieakkoord op ontwikkelingssamenwerking en de allocatie van voldoende middelen daarvoor.

Dat doet natuurlijk niets af aan het belang van goede vluchtelingenopvang, maar het Landelijk Bestuur onderschrijft dat dit niet ten koste zou moeten gaan van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Daarom adviseren wij de motie over te nemen.

PM115.21

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **EU perspectieven**

Indiener: Ledenvergadering thema-afd Internationale Samenwerking

Woordvoerder: Jelger Groeneveld

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- door de oorlog van Rusland tegen het bestaansrecht van Oekraïne, de drie EU geassocieerde landen Oekraïne, Georgië en Moldavië een aanvraag hebben ingediend voor kandidaat-status voor het EU-lidmaatschap;
- er een nieuwe dynamiek is ontstaan in de Europese Unie ten aanzien van de bereidheid tot uitbreiding van de EU;
- de bevolking in alle drie landen in grote mate het EU-lidmaatschap van hun land wil en hiervoor ook nadrukkelijk naar Brussel en de nationale hoofdsteden kijkt voor een positieve ontvangst van en steun voor dat streven;

overwegende dat:

- het verstrekken van de kandidaat-status verdere handvatten biedt tot de benodigde democratisering, corruptie bestrijding, versterking van de rechtstaat, en daarmee maatschappelijke en institutionele weerbaarheid tegen externe subversieve krachten verhoogt waar ook de Europese Unie mee gediend is in haar nabuurregio;
- alle drie de landen bedreigd worden in hun voortbestaan door Rusland;

verzoekt de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement:

- de aanvraag tot EU kandidaat-status van Oekraïne, Georgië en Moldavië in gelijke mate volmondig te steunen langs de daarvoor geldende technische criteria en de regering hier ook toe aan te zetten;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie heeft aangegeven de inzet van de motie te steunen om deze drie landen zo snel mogelijk een Europees perspectief te bieden. De inzet van de Tweede Kamerfractie is om Oekraïne zo snel mogelijk kandidaat-status te geven. Hiertoe heeft de fractie in het debat na de speech van Zelensky een motie ingediend die het helaas niet gehaald heeft. Wij blijven ons hiervoor inspannen. De fractie hecht er wel waarde aan dat de aanvragen van deze landen afzonderlijk behandeld en beoordeeld zullen worden, omdat er anders onnodig vertraging op kan treden.

Het Landelijk Bestuur steunt dit en adviseert de motie dan ook over te nemen.

PM115.22

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Meer debat over Europese maatregelen in Tweede Kamer (TK)**

Indiener: Ledenvergaderingen thema-afd Europa, D66 Haarlemmermeer-Aalsmeer

Woordvoerder: Frank Backer

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- vraagstukken, zoals veiligheid, defensie, klimaat, energiezekerheid en -transitie, voedselzekerheid en pandemieën voor een belangrijk deel alleen op Europese schaal zijn op te lossen;
- D66 een verdere Europese integratie bepleit;
- de TK werkt aan een betere grip op Europese besluitvorming en adequate controle van de regeringsinzet in Brussel (Rapport Kamminga, 7 februari 2022);

overwegende dat:

- de betrokkenheid van de TK bij de vormgeving van het Nederlandse beleid van deze vraagstukken onvoldoende is;
- een doeltreffende aanpak van deze vraagstukken aanzienlijke offers, zowel financieel als in levensstijl, van de Nederlandse en Europese burgers zullen vragen;
- een heldere besluitvorming door regering en TK hierover een noodzakelijke voorwaarde is voor de acceptatie;
- Europese besluitvorming doorgaans vooruitloopt op de Nederlandse politieke actualiteit;
- in de besluitvorming en politieke debatten duidelijk wordt hoe het Europese en Nederlandse beleid onvermijdelijk samenhangen;
- de aandacht van de media hiervoor onmisbaar is;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- het initiatief te nemen de werkwijze van de TK zo te veranderen dat juist in het plenaire debat de Europese dimensie voor iedereen duidelijk is;
- uitvoering te geven aan de verbetervoorstellen van het rapport Kamminga om al in de beginfase grip te krijgen op het EU-beleid;
- voortdurend aandacht te blijven vragen, met name van de media, voor de samenhang van het Europese en Nederlandse beleid;
- actief gebruik te maken van de mogelijkheid om voorafgaand aan vergaderingen van de Europese Raad van regeringsleiders een Kamerdebat te voeren over het in

te nemen Nederlandse standpunt en er op toe te zien dat achteraf een adequate terugkoppeling wordt gegeven;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie geeft aan dat ze het belang onderschrijven van democratische controle op de Europese raadsformaties. Ze spannen zich in om voorafgaand aan elke Raad op zijn minst een schriftelijk overleg te voeren, en waar mogelijk een mondeling overleg. In het regeerakkoord is afgesproken dat er een Europawet zal komen, die moet verankeren hoe de democratische controle over de Europese inzet precies geregeld dient te worden. De fractie zet zich ervoor in dat die wet zo ambitieus mogelijk is en blijft in de media de boodschap uitdragen dat het Nederlands belang is geborgd in het Europees belang.

Het Landelijk Bestuur sluit zich hierbij aan en adviseert de motie over te nemen.

PM115.23

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Internationaal verdrag voor strafrechtelijke vervolging ter bescherming van het milieu, de biodiversiteit en ons ecosysteem**

Indiener: Jan Engels e.a.

Woordvoerder: Jan Engels

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- er internationaal nog geen wetgeving is die bovenstatelijke strafrechtelijke vervolging mogelijk maakt van het opzettelijk schade toebrengen (dan wel de grove nalatigheid deze schade te voorkomen) aan ons milieu, de biodiversiteit en het ecosysteem waardoor organisaties die zich daaraan schuldig maken of expliciet weigeren als bevoegd gezag hiertegen op te treden, niet adequaat kunnen worden aangepakt;

overwegende dat:

- in onze verkiezingsprogramma's TK2017 en EP2019 de oprichting van een internationaal milieuhof is opgenomen, opdat iedereen op deze wereld zijn milieurecht kan halen;
- het internationaal strafhof vanuit Verdrag van Rome, ICC in Den Haag erkent dat zij alleen bevoegd zijn in relatie tot genocide, misdrijven tegen de menselijkheid, oorlogsmisdrijven en misdrijf van agressie;
- toevoeging in het Verdrag van Rome, ICC Den Haag van ecocide onderdeel is van de huidige internationale discussie en oorspronkelijk door o.a. Nederland uit de concept verdragstekst is verwijderd;
- op ons vorige congres PM114.34 onze aarde als uitgangspunt is aangenomen;
- moedwillige en planmatige uitstoot van CO₂ die tot een grotere opwarming van onze aarde dan 1,5 graad leidt (en dus buiten ons resterende carbon budget valt) in strijd is met deze motie;
- bijvoorbeeld fossiele energiebedrijven aanvullende investeringen wensen te doen die ons gehele resterende carbon budget opsouperen;
- dit type aantoonbare, moedwillige bovenmatige uitstoot gekwalificeerd kan worden als strafbaar feit;

verzoekt de Tweede Kamerfractie en de delegatie in het Europees Parlement:

- zo spoedig mogelijk te bewerkstelligen (bijvoorbeeld via een motie of via een initiatiefvoorstel) dat via Internationale wetgeving strafrechtelijke vervolging mogelijk wordt van het opzettelijk schade toebrengen aan ons milieu, de biodiversiteit en het ecosysteem, dan wel de grove nalatigheid deze schade te voorkomen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

D66 is een voorstander van het effectiever kunnen aanpakken van grensoverschrijdende milieucriminaliteit. De Tweede Kamerfractie geeft aan dat zij zich hiervoor blijven inzetten. Het is al mogelijk om bedrijven strafrechtelijk te vervolgen wanneer zij (zeer) schadelijke stoffen uitstoten buiten hun vergunning in Nederland. In de geest van de motie zet de Tweede Kamerfractie zich in voor strengere normering als het aankomt op (zeer) schadelijke stoffen (bijvoorbeeld een Europees verbod op PFAS) en voor het aanpakken van milieucriminaliteit via een effectiever en slagvaardiger stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving, waar mogelijk door toepassing van een voorzorgsprincipe.

Het Landelijke Bestuur onderschrijft deze aanpak en omarmt daarom ook deze motie.

PM115.24

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Wetgeving voor strafrechtelijke vervolging ter bescherming van het milieu, de biodiversiteit en ons ecosysteem**

Indiener: Jan Engels e.a.

Woordvoerder: Jan Engels

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- er in Nederland nog geen wetgeving is die strafrechtelijke vervolging mogelijk maakt van het opzettelijk schade toebrengen (dan wel de grove nalatigheid deze schade te voorkomen) aan ons milieu, de biodiversiteit en het ecosysteem waardoor organisaties die zich daaraan schuldig maken of expliciet weigeren als bevoegd gezag hiertegen op te treden, niet adequaat kunnen worden aangepakt.;

overwegende dat:

- bijvoorbeeld in Italië de bescherming van het ecosysteem recentelijk in de grondwet is verankerd;
- op ons vorige congres PM114.34 onze aarde als uitgangspunt is aangenomen;
- moedwillige en planmatige uitstoot van CO₂ die tot een grotere opwarming van onze aarde dan 1,5 graad leidt (en dus buiten ons resterende carbon budget valt) in strijd is met deze motie;
- bijvoorbeeld fossiele energiebedrijven aanvullende investeringen wensen te doen die ons gehele resterende carbon budget opsouperen;
- dit type moedwillige en bovenmatige uitstoot gekwalificeerd dient te worden als strafbaar feit;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zo spoedig mogelijk te bewerkstelligen (bijvoorbeeld via een motie of via een initiatiefvoorstel) dat via Nederlandse wetgeving strafrechtelijke vervolging mogelijk wordt van het opzettelijk schade toebrengen aan ons milieu, de biodiversiteit en het ecosysteem, dan wel de grove nalatigheid deze schade te voorkomen.;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

We kunnen ons goed vinden in de geest van de motie. De Tweede Kamerfractie heeft aangegeven dat het op dit moment al mogelijk is om bedrijven strafrechtelijk te vervolgen wanneer zij (zeer) schadelijke stoffen uitstoten buiten hun vergunning. Het vervolgen van vergunde ruimte tot lozing/vervuiling is juridisch gezien (nog) niet mogelijk. De strafrechtelijke wetgeving waartoe de motie oproept bestaat deels dus al, maar de Tweede Kamerfractie geeft aan dat zij zich inzetten voor een nog strengere normering, bijvoorbeeld als het aankomt op (zeer) schadelijke stoffen (zoals een verbod of PFAS). De Tweede Kamerfractie geeft aan dat ze bovendien pleiten voor een effectiever en slagvaardiger stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving, en waar mogelijk toepassing van het voorzorgsprincipe.

Het Landelijk Bestuur omarmt deze motie dan ook en adviseert voor overnemen.

PM115.25

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Hervatting winning Groningens aardgas, opbrengst voor Groningen.**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen e.a.

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne een dermate grote schending van het Handvest van de Verenigde Naties is dat de EU heeft besloten om de invoer van aardgas uit Rusland in een hoog tempo te verminderen van de huidige 150 miljard m³/jaar naar nul;
- hierdoor op korte termijn in de EU een groot tekort aan aardgas ontstaat;
- het gasveld van Groningen nog 450 miljard m³ bevat;
- het kabinet in 2019 heeft besloten om de gaswinning in Groningen in 2022 te beëindigen;

overwegende dat:

- dit besluit toen onvermijdelijk was geworden gezien de verstoorde verhouding met de bevolking van Groningen, die het gevolg was van de structurele onwil en het structurele onvermogen van de rijksoverheid om de mijnbouwschade van de Groningers in voldoende mate te compenseren;
- de methaanlekkages bij de winning en levering van Gronings gas veel lager zijn dan bij Amerikaans gas, en Gronings gas dus vanwege het klimaat te prefereren is;
- levering van Gronings gas aan o.a. Duitsland bijdraagt aan het succes van de economische strijd tegen Rusland;
- uit een recente opiniepeiling in Groningen is gebleken dat de Groningers in meerderheid een dergelijke levering steunen, mits de opbrengst volledig ten goede komt aan de Groningers;

spreekt uit dat:

- de aardgaswinning in Groningen met onmiddellijke ingang dient te worden hervat in een tempo van maximaal 12 miljard m³/jaar, en het gas voor de huidige marktprijs wordt verkocht, onder voorwaarde dat het grootste deel van de opbrengst van het Rijk wordt overgemaakt aan de Provincie Groningen, om daarmee o.a. de mijnbouwschade volledig en royaal te vergoeden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De motie roept op om de aardgaswinning in Groningen te hervatten om zo eventuele gastekorten in de EU op te vangen. Het getuigt van een groot Europees solidariteitsgevoel dat leeft binnen de vereniging. D66 kan zich goed vinden in de Europese solidariteit richting andere EU-lidstaten en richting Oekraïne. Maar solidariteit met de Groningers is ook belangrijk. Het opnieuw langer openhouden van de gaskraan is vanuit dit oogpunt ongewenst: het zal meer aardbevingen en langere onzekerheid/onveiligheid met zich meebrengen voor de Groningers.

Het Groningse gas is daarnaast laagcalorisch gas. Dit soort gas is niet geschikt voor gebruik in het buitenland (anders dan een klein deel van Duitsland, België en Frankrijk). Het Groningse gas is daarmee slechts een oplossing voor het eventuele Nederlandse tekort aan gas. Om deze redenen zal het Landelijk Bestuur deze motie ontraden.

PM115.26

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Energietransitie als sleutel voor de sancties tegen Rusland**

Indiener: Ledenvergadering D66 Haarlemmermeer-Aalsmeer

Woordvoerder: Jenno van Belle

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de oorlog in Oekraïne een slepend en langdurig conflict dreigt te worden;
- het tempo waarin de uitstoot van CO2 vermindert te laag is om de klimaatcrisis werkelijk te bestrijden;
- D66 zowel in het Europees Parlement als in de Tweede Kamer bepleit heeft te stoppen met het afnemen van Russische energie;
- de regering ernaar streeft eind van dit jaar onafhankelijk te zijn van Russische fossiele brandstoffen;
- het verminderen van die afhankelijkheid zich nu vooral richt op het zoeken naar alternatieve leveranciers;
- de oproep van de regering minder energie te gebruiken te vrijblijvend is;
- er van de compensatie voor iedereen dit jaar voor de gestegen energierekening geen stimulans uitgaat minder energie te verbruiken;

overwegende dat:

- het moreel niet te verantwoorden is een slepende oorlog in Oekraïne te accepteren;
- nu bij uitstek de gelegenheid is het stoppen met afname van Russische energie te combineren met een versnelling van de energietransitie;
- zo Rusland snel en zwaar gesanctioneerd wordt;
- de gevolgen primair opgevangen moeten worden door gedragsverandering en versnelde verduurzaming;
- alternatieve energieleveranties slechts tijdelijk mogen zijn;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- het stop zetten van het afnemen van Russische energie krachtig te blijven bepleiten;
- ervoor te zorgen dat de overheid het energieverbruik vermindert, ondermeer door een CO2 belasting voor huishoudens, bedrijven en transport te heffen;
- te bevorderen dat het budget voor de energietransitie aanzienlijk verhoogd wordt;

- te voorkomen dat door de hogere energieprijzen mensen in energiearmoede komen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie bepleit voortdurend het afbouwen van de afhankelijkheid van Russische energie. Ook wordt in parlementaire bijdragen veel aandacht besteed aan energiebesparing. Een CO2-heffing bestaat al, maar deze op dit moment verder uitbreiden en opleggen aan huishoudens en transportsector zou economische en sociale gevolgen hebben die niet goed zijn te overzien. Het evenwicht tussen energie, klimaat en economie is op dit moment heel precair en vraagt om zorgvuldige stappen en oplossingen. Met een Klimaatfonds van tientallen miljarden is reeds een ongekend hoog bedrag vrijgemaakt voor de klimaat- en de daarmee onlosmakelijk verbonden energietransitie. Tot slot doet het kabinet op het moment veel om minima tegemoet te komen en zijn meer maatregelen aangekondigd.

Het Landelijk Bestuur ziet de noodzaak van een afgewogen en zorgvuldige keuze van maatregelen die gaan over energie, klimaat en economie. Vanwege het onzekere effect op burgers en bedrijven van extra belastingen, wil het Landelijk Bestuur deze motie daarom ontraden.

PM115.27

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **6% voor klimaat**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen e.a.

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- het Internationaal Energie Agentschap (IEA) een gedegen plan, Net Zero by 2050, A Roadmap for the Global Energy Sector, (NZE) heeft gemaakt om de klimaatcrisis te bestrijden;
- volgens het NZE de anderhalvegraaddoelstelling kan worden bereikt als er jaarlijks 5000 miljard dollar wordt geïnvesteerd in de energietransitie (hernieuwbare energie, energie-efficiëntie, infrastructuur, woningisolatie, enzovoort);
- dit bedrag overeenkomt met 6% van het cumulatieve bruto nationaal product van alle landen;
- het huidige mondiale investeringstempo in de energietransitie een factor 3 te laag is;

overwegende dat:

- er behoefte bestaat naar een geloofwaardige strategie om de wereldwijde klimaatcrisis op een effectieve manier te bestrijden;
- particuliere en institutionele investeerders allang opereren op wereldwijde schaal;
- bij ongewijzigd economisch en financieel beleid de gemiddelde temperatuurstijging op aarde aanzienlijk groter zal zijn dan 1.5 graad;

spreekt uit dat:

- het noodzakelijk is dat Nederlandse bedrijven, investeerders en overheden gezamenlijk voortaan 6% van het bruto nationaal product gaan besteden aan duurzame investeringen, in binnen- en buitenland;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- te bewerkstellingen dat de nieuwe Wetenschappelijke Adviesraad voor Klimaatbeleid de 6-procentsnorm als één van de criteria gaat hanteren in zijn rapportages;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Uiteraard steunen we het achterliggende doel van de motie om voldoende investeringen te doen ten behoeve van het klimaat. Daarom heeft D66 ook veel extra investeringen in het klimaat opgenomen in het verkiezingsprogramma, die voor een groot deel terecht zijn gekomen in het coalitieakkoord. Een Wetenschappelijke Adviesraad voor Klimaatbeleid zou echter onafhankelijk van de politiek moeten opereren. Het is niet aan de Tweede Kamerfractie om de plannen en adviezen van een dergelijke raad te beïnvloeden of vorm te geven. Het vastleggen van een investeringsdoel maakt van geld bovendien een doel in plaats van een middel om klimaatverandering tegen te gaan. Dit loopt het risico op ongerichte uitgaven in plaats van de benodigde regulering en normering.

Om deze redenen ontraadt het Landelijk Bestuur deze motie.

PM115.28

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Toevoeging van internationaal klimaatplan aan de Klimaatwet.**

Indiener: Evert du Marchie Van Voorthuysen e.a.

Woordvoerder: Evert du Marchie Van Voorthuysen

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de huidige Klimaatwet een klimaatplan bevat dat uitsluitend gericht is op de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen binnen Nederland;

overwegende dat:

- het Nederlandse aandeel in de mondiale welvaart (1,1 %) veel groter is dan het aandeel van de binnenlandse uitstoot van broeikasgassen (0,4% van de mondiale uitstoot);
- dit verschil teweeg wordt gebracht door onder andere de productie van consumptiegoederen voor Nederlanders in China en veevoer voor Nederlands vee in Brazilië;
- Nederland daarom moreel verplicht is om ook in het buitenland actie te ondernemen om aldaar de uitstoot te verminderen;
- Nederland hiertoe reeds overeenkomsten sluit met landen zoals Namibië;
- D66 in het landelijk verkiezingsprogramma 2021 pleit voor het investeren in zonnecentrales in Noord-Afrika;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in te spannen om de Klimaatwet uit te breiden met een internationaal klimaatplan, met als doel structuur te bieden aan de Nederlandse bijdrage aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in andere landen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie geeft aan dat ze positief staan tegenover brede internationale samenwerking in de strijd tegen de klimaatcrisis. En daarin moet breder worden gekeken dan alleen binnen Europa. De Klimaatwet is primair gericht op (het vastleggen en behalen van) de Nederlandse doelstellingen. De internationale context is hierbij belangrijk, maar mag geen excuus zijn om niet de nodige nationale maatregelen te nemen.

D66 spant zich op nationaal én Europees niveau in voor het tegengaan van klimaatverandering en verminderen van onze uitstoot. De aanpak hiervoor is per regio of land verschillend en het is de vraag of zoiets uitgewerkt moet worden in een internationaal klimaatplan en of het zich leent voor een vastomlijnde structuur in de Klimaatwet.

Het Landelijk Bestuur wil deze motie daarom graag overlaten aan het congres.

PM115.29

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Terugkoppeling experimenten kustverdediging
verkiezingsprogramma 2021**

Indiener: Wouter Versluijs e.a.

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- in ons landelijke verkiezingsprogramma de volgende passage staat "We bereiden ons voor op het scenario waarbij de zeespiegel verder stijgt en de huidige kustbescherming niet langer voldoet. We starten daarom proefprojecten voor nieuwe vormen van kustbescherming, zoals een brede dijk en eilanden met verschillende functies voor de Zeeuwse kust.";

overwegende dat:

- uit verschillende rapporten van IPCC en KNMI blijkt dat temperatuur sneller stijgt dan verwacht;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- om de D66 leden in september een terugkoppeling te geven over de genoemde passage over proefprojecten voor nieuwe vormen van kustbescherming;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie heeft aangegeven zich in te spannen om de indiener, en eenieder die aangeeft hierin interesse te hebben, op de hoogte te houden van hoe de inzet rondom experimentele kustverdediging en verdere klimaatadaptatie zich ontwikkelt.

Het Landelijk Bestuur steunt dit en adviseert de motie dan ook over te nemen.

PM115.30

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Hoorzitting deltacommissaris**

Indiener: Wouter Versluijs e.a.

Woordvoerder: Wouter Versluijs

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- in ons landelijke verkiezingsprogramma de volgende passage staat "We bereiden ons voor op het scenario waarbij de zeespiegel verder stijgt en de huidige kustbescherming niet langer voldoet. We starten daarom proefprojecten voor nieuwe vormen van kustbescherming, zoals een brede dijk en eilanden met verschillende functies voor de Zeeuwse kust.";

overwegende dat:

- uit verschillende rapporten van IPCC en KNMI blijkt dat temperatuur sneller stijgt dan verwacht;
- perioden van langdurige droogte of juist hevige neerslag met alle gevolgen voor bijv. de veiligheid of landbouw, steeds vaker voorkomen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- in september 2022 een hoorzitting met de Deltacommissaris te organiseren met als centrale vraag: hoe kunnen we de opgaven (waterveiligheid, ruimtelijke adaptatie en zoet water) sterker verbinden met elkaar en hoe kunnen we het uitvoeringstempo omhoog brengen?;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Ieder jaar worden gesprekken tussen de Tweede Kamercommissie voor Infrastructuur en Waterstaat en de Deltacommissaris georganiseerd. De Tweede Kamerfractie geeft aan zeker bereid te zijn de vragen zoals benoemd in de motie hierbij te stellen.

Het Landelijk Bestuur adviseert deze motie dan ook over te nemen.

PM115.31

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Restzetels in gemeenten**

Indiener: Bart Lauwen e.a.

Woordvoerder: Bart Lauwen

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen tot een nog grotere versplintering van de raad in een merendeel van de gemeenten hebben geleid;
- er bij gemeenteraadsverkiezingen andere regels aangaande restzetels gelden dan bij Tweede Kamerverkiezingen. Restzetels kunnen op gemeentelijk niveau ook worden toegekend als een partij 0,75 zetel behaald heeft, terwijl bij Tweede Kamerverkiezingen een partij eerst een volledige zetel dient te behalen voordat de betreffende partij kan meedingen voor een restzetel;

overwegende dat:

- politieke versplintering kan leiden tot steeds verder afnemend vertrouwen in de politiek en politici;
- het democratische stelsel niet volledig tot zijn recht komt wanneer restzetels aan partijen worden toebedeeld die door de kiezer geen eigen zetel zijn gegund;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- om zich in te spannen voor een herziening van de regels, zodat de verdeling van restzetels in gemeenten gelijk is aan de verdeling met Tweede Kamerverkiezingen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Tijdens het plenaire debat over de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur in de Tweede Kamer, heeft de Tweede Kamerfractie gevraagd om een analyse van de grootte van het probleem waar deze motie een oplossing voor is. De uitkomst daarvan wil de Tweede Kamerfractie afwachten en op basis daarvan bepalen of dit een prioriteit is.

Het Landelijk Bestuur staat daarom neutraal tegenover deze motie.

PM115.32

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie:

Limiteer het aantal ambtstermijnen voor een minister-president tot maximaal twee

Indiener:

Jaap Berkenbosch e.a.

Woordvoerder:

Jaap Berkenbosch

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- het in de Nederlandse politiek gebruikelijk is dat de minister-president afkomstig van de op dat moment grootste politieke partij;
- de grootste politieke partij bij de laatste verkiezingen minder dan 25% van de uitgebrachte stemmen krijgt en minder dan 20% van het aantal kiesgerechtigden;
- er bij een rondgang onder politieke deskundigen (o.a. Volkskrant, 14 april 2021), er eigenlijk alleen argumenten naar voren komen die pleiten voor een beperking van de maximale termijn van een minister-president, met uitzondering van het verlies van kennis en ervaring ten tijde van een crisis;

overwegende dat:

- de minister-president een beperkte electorale basis heeft;
- gezien het tempo van de maatschappelijke en internationale ontwikkelingen het goed zou zijn als met enige regelmaat een nieuwe leider de mogelijkheid krijgt gemaakte keuzes nog een kritisch te evalueren;
- met de huidige intensiteit van volgen door (social)media, de houdbaarheidstermijn onder druk staat van de minister-president die wekelijks de ontwikkelingen moet becommentariëren en verantwoording moet afleggen voor de keuzes die het kabinet maakt;
- het voor de dynamiek van de politiek en betrokkenheid van kiezers goed zou zijn, als direct na aanvaarding van een tweede termijn door een minister-president al duidelijk is dat hij/zij niet meer beschikbaar is voor een volgende termijn;
- de Tweede Kamer bij tweederde meerderheid de bevoegdheid zou kunnen krijgen ten tijde van een crisis de maximale termijn van de minister-president eenmalig te verlengen;

roept de Tweede Kamerfractie op:

- alles in het werk te stellen om ruim voor de volgende Tweede Kamerverkiezingen in 2025, een maximum van twee opeenvolgende termijnen (in totaal maximaal 8 jaar) voor een minister-president bij wet vastgelegd te hebben;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie heeft aangegeven de gedachte achter deze motie te begrijpen en wil nader onderzoeken wat in dit kader mogelijk en wenselijk is. Een en ander ook in het licht van het nieuwe kiesstelsel (met een stem meer keus) dat de regering binnenkort naar de Tweede Kamer stuurt.

Evenwel is het zo dat Nederland een parlementair stelsel heeft en geen presidentieel stelsel. Bij dat laatste sluit het expliciet limiteren van ambtstermijnen beter aan dan bij het eerste. Vandaar dat de Tweede Kamerfractie eerst nader onderzoek in wil stellen naar dit verzoek.

Het Landelijk Bestuur staat daarom neutraal tegenover deze motie en laat het oordeel graag aan het congres.

PM115.33

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Gelijkwaardigheidsbeginsel in de Grondwet**

Indiener: Mark Mulder e.a.

Woordvoerder: Mark Mulder

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- een gelijkwaardige omgang in het maatschappelijk verkeer jegens elkaar, ongeacht godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, een kernwaarde is in veel mensenrechtenverdragen en sterk met het gelijkheidsbeginsel verwreven is;
- dat niet uitdrukkelijk in de Grondwet is bepaald dat men elkaar op voet van gelijkwaardigheid zou behoren te behandelen en dat diverse internationale verdragen, waaronder het VN-gehandicaptenverdrag en Het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van elke vorm van rassendiscriminatie, het een ieder behandelen op voet van gelijkwaardigheid beschouwt als een kernwaarde en deze waarde voorts universeel is;

overwegende dat:

- dat het wenselijk is om universele waarden, als het gelijkwaardigheidsbeginsel, te incorporeren in de Grondwet om het belang van de universaliteit van dergelijke waarden te benadrukken, zonder dat een directe grondwettelijk aanknopingspunt wordt gerealiseerd om deze bij of krachtens wet tot rechten of verplichtingen voor de burger te laten leiden;
- dat de bedoeling van het opnemen van een waarde in de Grondwet als het gelijkwaardigheidsbeginsel niet het opleggen van een morele of juridische verplichting is aan de burger, maar het onderkennen van de universaliteit van aan diverse voor Nederland bindende internationale verdragen ten grondslag liggende waarden in de Grondwet een welverdiende plaats verdienen;
- dat sommige van aan de Grondwet en Internationale Verdragen ten grondslag liggende waarden van dusdanig groot belang zijn voor zowel Nederland als de internationale gemeenschap dat zij een plaats moeten krijgen in de Grondwet;
- Dat gelijkwaardigheid een dergelijke waarde is;

spreekt uit dat:

- naast het gelijkheidsbeginsel het gelijkwaardigheidsbeginsel in de Grondwet zou dienen te worden opgenomen, zonder daar rechtsgevolgen aan te verbinden of morele verplichtingen aan de burger op te leggen;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- de strekking van deze motie tot politieke stellingname uit te dragen mocht deze motie passeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We onderschrijven de geest van de motie en blijven ons onverminderd inzetten om gelijkwaardigheid in de samenleving te bevorderen. Het lijkt ons echter onjuist om bepalingen op te nemen in de Grondwet zonder dat dit morele of juridische gevolgen zou hebben. Wij zijn bovendien geen voorstander van het expliciet opnemen van het gelijkwaardigheidsbeginsel in de Grondwet, omdat het beginsel van gelijkwaardigheid al impliciet besloten is in artikel 1 van de Grondwet, dat het recht op gelijke behandeling vastlegt. Wij ontraden daarom deze motie.

PM115.34

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Preambule Grondwet**

Indiener: Mark Mulder e.a.

Woordvoerder: Mark Mulder

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- de Nederlandse grondwet geen preambule kent;
- het doel van een preambule in een Grondwet is om de overwegingen die hebben geleid tot het instellen van de Grondwet nader vorm te geven, waarin het doel, de achterliggende gedachten en de andere belangrijkste zaken die voor een grondwet van belang zijn, overwogen kunnen worden;

overwegende dat:

- de belangrijkste (gemeenschappelijke) waarden die uit geest van de Nederlandse Grondwet blijken danwel die - tegenwoordig - van belang zijn in de samenleving, verduidelijkt kunnen worden in een preambule, met de bedoeling dat deze kan worden geactualiseerd om zo bij de tijd te kunnen blijven;

spreekt uit dat:

- de Grondwet voorzien wordt van een preambule met daarin gemeenschappelijke waarden vervat;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

Het Landelijk Bestuur snapt de gedachte achter deze motie. Er is net een grondwetswijzigingsvoorstel aangenomen in tweede lezing in de Tweede Kamer dat bepaalt dat de Grondwet een algemene bepaling krijgt, die bepaalt dat de Grondwet de grondrechten en de democratische rechtsstaat waarborgt. Een preambule heeft een ander karakter dan een algemene bepaling en het is de vraag of dat bij het karakter van onze Grondwet past. Het Landelijk Bestuur laat het oordeel daarom graag aan het congres.

PM115.35

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Stop algehele verkameringsverboden**

Indiener: Joris Hetterscheid e.a.

Woordvoerder: Lennart Droppert

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- sommige gemeentes in Nederland een verbod op verkamering hebben ingesteld;
- de rechter al een streep door het verbod op verkamering heeft gezet in Den Haag;
- er een tekort aan studentenwoningen is;
- Nederland tot 2030 een tekort heeft van één miljoen woningen;
- dat het er op lijkt dat er niet één miljoen woningen voor 2030 gebouwd zullen worden;

overwegende dat:

- wanneer er geen één miljoen nieuwe woningen gebouwd kan worden er gekeken zal moeten naar alternatieven om wel één miljoen woningen te halen;
- bij het opdelen van een grote woning in kleinere woningen er meer woningen op de markt komen;
- dat verkamering bijdraagt aan het verminderen van het woningtekort.;
- dit verbod vooral studenten en jongeren treft;

spreekt uit dat:

- D66 tegen algehele verkameringsverboden is;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

D66 is tegen algehele verkameringsverboden en zet zich in voor meer studentenwoningen. Zo heeft de Tweede Kamer recent ingestemd met de motie van onze fractie, die de minister oproept om studentenwoningen in de nationale en regionale prestatieafspraken mee te nemen en ook studentenbelangenverenigingen hierbij te betrekken.

Gemeenten kunnen vaak zelf de beste afweging maken in welke wijk of buurt ruimte is voor verkamering.

Daarbij moet altijd een goede afweging worden gemaakt tussen leefbare wijken en toegankelijk en fatsoenlijke studentenhuising.

Het Landelijk Bestuur adviseert dan ook graag de motie over te nemen.

PM115.36

Politieke Motie

Pre-advies: Neutraal

Titel motie: **Kosten medisch-specialistisch rapport voor rijexamen**

Indiener: Joris Hetterscheid e.a.

Woordvoerder: Tim van Beusekom

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- een examenkandidaat een gezondheidsverklaring moet invullen voordat het rijexamen kan worden afgenomen;
- indien er een afwijkend resultaat uit de gezondheidsverklaring komt, een medisch-specialistisch advies rapport vereist is;
- het CBR de instantie aanwijst welke dit medisch-specialistisch rapport moet opstellen;
- de kosten van dit medisch-specialistisch rapport, kunnen oplopen tot in de honderden euro 's, die door de examenkandidaat bekostigd moeten worden;

overwegende dat:

- de kosten voor het medisch-specialistisch rapport juist mensen treft die al extra zorg nodig hebben;
- deze extra kosten als barrière kunnen worden gezien voor het afnemen van een rijexamen;
- deze extra kosten als discriminatie op grond van een psychische of lichamelijke aandoening kan worden gezien;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- zich in te spannen de medisch-specialistisch adviesrapporten voortaan door de overheid te laten bekostigen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Neutraal

Toelichting:

We steunen de ambitie om zoveel mogelijk drempels weg te nemen, maar kunnen op voorhand niet vaststellen welke omvang deze kosten hebben, noch of het haalbaar en redelijk is de bekostiging volledig bij de overheid te leggen. De Tweede Kamerfractie heeft aangegeven dat ze hierover vragen hebben gesteld aan het kabinet en dat ze zich willen blijven inzetten voor dit onderwerp.

Het Landelijk Bestuur staat dan ook neutraal tegenover deze motie en laat het over aan het Congres.

PM115.37

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **De rol van de regio bij D66**

Indiener: Marieke Vellinga-Beemsterboer e.a.

Woordvoerder: Marieke Vellinga-Beemsterboer

Het D66 Congres op zaterdag 18 juni 2022 bijeen te 's-Hertogenbosch,

constaterende dat:

- in 2021 een brief is gestuurd aan de Tweede Kamerfractie met als onderwerp meer aandacht voor “de Regio”;
- deze brief ondertekend werd door de “R49”, een beweging van 49 regionale afdelingen van D66;
- deze brief leidde tot de regiovisie “Nederland Regioland”;

overwegende dat:

- het vraagstuk van regionale solidariteit onverminderd actueel en urgent is;
- het voor onderwerpen zoals gemeentelijke financiering, onderwijs, leefbaarheid, mobiliteit en sociaal domein nog steeds zeer belangrijk is dat regionale verschillen en uitdagingen worden meegenomen;
- D66 bij de gemeenteraadsverkiezingen meedeed in 289 gemeenten wat resulteerde in totaal 618 raadsleden, en dat de meeste van deze raadsleden werkzaam zijn in een regiogemeente;
- deze visie een mooie start is en het nu tijd is om volgende stappen te nemen om tot resultaten te komen;

verzoekt de Tweede Kamerfractie:

- een politiek vervolg te geven aan de regiovisie “Nederland Regioland”, volgens de doelstellingen beschreven in de regiovisie, aangevuld met actuele ontwikkelingen;
- dit vervolg in te vullen samen met leden, waarvan in ieder geval de “R49”;
- in dit vervolg tenminste aandacht te hebben voor financiën, kwaliteit en slagkracht van lokaal bestuur, onderwijs, leefbaarheid, bereikbaarheid en algemeen structurele aandacht voor regionale solidariteit;

verzoekt het Landelijk Bestuur:

- een vervolg te geven aan de regiovisie “Nederland Regioland” op organisatorisch vlak, door bijvoorbeeld te streven naar representatieve verdeling van partijfuncties

en het faciliteren van contact en informatiestromen tussen (kleine) regioafdelingen;

- de regio voortaan een prominente plek te geven op het landelijke D66 congres; bijvoorbeeld door faciliteren van ontmoeting en uitwisseling en organiseren van sessies/aandacht/debat over actuele regio-onderwerpen of belichten van landelijke onderwerpen vanuit regio-optiek, bijvoorbeeld “regionale solidariteit bij decentralisaties”, “de rijke schooldag in landelijk gebied” of de herverdeling van het gemeentefonds;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De notitie 'Nederland Regioland' is geschreven met de ambitie om meer aandacht te besteden aan de uitdagingen waar de Regio voor staat. Het Landelijk Bestuur hecht er waarde aan dat iedereen uit het hele land zich gerepresenteerd voelt binnen D66 en zal zich inzetten om een goede representatie zoveel als mogelijk te waarborgen binnen de vereniging. Wij onderschrijven daarom dit verzoek en zullen tijdens de congresvoorbereiding extra aandacht besteden aan de rol van de regio. Deze motie kan als een aanmoediging worden gezien om de ambitie van 'Nederland Regioland' verder op te pakken en Het Landelijk Bestuur adviseert dan ook de motie over te nemen.